

Mana novada kultūrvēsturiskais mantojums (Konkurss Dagdas novada 5.-12.klašu skolēniem).

Dagdas novada karte

Satura rādītājs/Contents

Nosaukums/Name	Lappuse/Page
Ievads.	4.
Mana novada kultūrvēsturiskais mantojums.	5.
Jukumu Grumuškas pilskalns.	6.
Pasaka par Silvijas likteni.	7.
Teika. Cara kalns.	8.
Vecdomes ozols.	9.
Pasaka par puisīti, kurš uzcēla baznīcu.	10.
Lubāna pilskalns dažādos gadalaikos.	12.
Teika par Narūtu.	13.
Lubāna pilskalns.	14.
Dagdas dievnams.	15.
Pilsētas lepnums – Priežu kalns.	16.
Andrupenes lauku sēta.	17.
Kroma kolns.	18.
Teika. Andrupenes purva taka.	19.
Lubānas pilskalns.	20.
Mana Dagda.	21.
Asūnes Svētā Krusta paaugstināšanas Romas katoļu baznīca.	22.
Mūsdienu teika par Ežezeru.	23.
Folkloras kopa “Saiveņa”.	24.
Dagdas ala.	25.
Teika, kā radās Dagdas ala.	26.
Teika par Dagdas muižas parku.	27.
Veltījums pieminēklim “Sērojošā māte”.	28.
Konstantīna Raudives piemiņas istaba un piemiņas akmens.	29.
TDA “Dagda”.	30.
Dagdas vidusskola.	31.
Teika par Narūtu un Asūnīcu.	32.
Skarbovka purvs.	33.
Narūtas gredzens.	34.
Leģenda par “Sērojošo māti”.	35.
Leģenda par Ignatovas pakalnu.	36.
Leģenda par Andrupenes lauku sētu.	37.
Leģenda par Andrupenes purva taku.	38.
Dagdas purvs.	39.
Leģenda par Dagdas alu.	40.
Kā radās Dagdas ala.	41.
Leģenda par Dagdas alu.	42.
Andrupenes purva taka.	43.
The cultural and historical heritage of my region.	44.
Jukumu Grumuškas Hill.	45.
Tale of Silvia's destiny.	46.
Legend. Tsar's Hill.	47.
Vecdome oak.	48.
Tale of a guy who built a church.	49.
Lubāns castle mound in different seasons.	50.

Legend about Narūta.	51.
Dagda Godmother.	52.
The pride of the town is the Pine Mountain.	53.
Andrupene Farmstead.	54.
Kroma Kolns.	55.
Andrupenes swamp trail. A legend.	56.
Lubana Hill.	57.
Roman Catholic Church of the Holy Cross.	58.
Modern tale about Ežezers.	59.
Folklore group "Saiveņa".	60.
Dagda cave.	61.
Legend about the Dagda Cave.	62.
Legend about Dagda manor park.	63.
Memorial room for Konstantin Raudive and a memorial stone.	64.
TDA "Dagda".	65.
Dagda Secondary School.	66.
Legend about Narūta and Asunīca.	67.
Skarbovka Swamp.	68.
Naruta's ring.	69.
Legend about "Sērojošā māte".	70.
Legend of the Ignatova Hill.	71.
Legend about Andrupene farmstead.	72.
Legend of the Andrupene Trail.	73.
Dagda Swamp.	74.
Legend about Dagda cave.	75.
How the Dagda Cave came about.	76.
Legend about Dagda cave.	77.
Andrupene trail.	78.

Ievads

Konkurss tika veltīts Latvijas 101.gadadienai un rīkots Dagdas novadā. Šī konkursa mērķis bija Dagdas novada izzināšana un tā kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana ne tikai Eiropas Savienības, bet arī pasaules mērogā.

Lai gan mēs esam, ne visai liels novads Latgales DA daļā, taču veidojam Latgales mozaīku ar arhitektūras pieminekļiem, dabas objektiem, nostāstiem, bagātīgo dzīvesziņu, senču kultūras mantojumu, reģiolektiem (valodas izloksnēm), kulināro mantojumu un vēl daudz ko citu.

Katram no mums ir sava Latgale, sava Dagda, savs novads.

“Dagda, Dagdas novads? Kāds noteikti apgalvos, ka nezina, kur tāds atrodas. Kāds teiks, ka Dagdas novads ir nabadzīga, tukša, nesakopta Latvijas nomale. Tā tas nav! Mans novads ir pārsteigumu pilns. Te skaistumu var saskaņot it visur. Te var iepazīt greznus un vēsturiski nozīmīgus dievnamus, senas celtnes, noslēpumainus pilskalnus, vilinošus ezerus un upes, jaukas atpūtas vietas, satikt viesmīlīgus un laipnus cilvēkus.” (No Kristijas Etas Rutkas jaunrades darba, Dagdas vsk., 6.b kl.)

Skolēni varēja izvēlēties sev tīkamo jebkura žanra darbu. Tā radās pasakas, teikas, vecmāmuļu nostāsti, dzejoļi, kas saistīti ar dabas un kultūrvēsturiskajiem objektiem, kā arī konkrētiem cilvēkiem un viņu ieguldījumu Dagdas novada un pasaules kultūras mantojumā.

“Es lepojos, ka no Dagdas novada, no nelielā Asūnes pagasta nākuši daudzi izcili un gudri cilvēki, arī pasauleslavenais filozofs Konstantīns Raudive, kuru laiks nav skāris, viņu atceras, novērtē, pēta un studē vēl joprojām. Es lepojos ar sava novada kultūrvēsturisko mantojumu.” (No Irinas Jefimovas jaunrades darba, Dagdas vsk. 11.b kl.)

“...pēc daudziem gadiem purvs kļuva aizvien mazāks un mazāks, koki sāka krist un pazuda bez vēsts. Tajā vietā, kur bija purvs, uzbūvēja Dagdas skolu. Šeit mācos arī es un esmu lepna par to. Cerams, ka te kādreiz kuplos ozols ar sudrabortām lapām...” (No Anželas Kovalevskas jaunrades darba, Dagdas vsk. 7.a kl.)

Paldies vērtēšanas komisijai: Ezernieku vsk. latviešu valodas un literatūras skolotājai Venerandai Lutinskai, Dagdas vsk. latviešu valodas un literatūras skolotājai Inārai Kraulišai, Dagdas vsk. Latvijas un pasaules vēstures skolotājai Ludmilai Lovčinovskai, Dagdas vsk. kulturoloģijas skolotājai Lienei Vorobjovai!

Paldies Dagdas novada IKSN speciālistei Regīnai Pauliņai par darbu apkopošanu!

Paldies jums, skolēni, par atbalstu un interesi par mūsu novada kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu un popularizēšanu!

Paldies Dagdas novada latviešu valodas un literatūras skolotājām par iedrošinājumu šādiem jaunrades darbiem! (Dagdas vsk. skolotājai Ainaī Slesarei, Leonorai Brencei, Ritai Orolei un Andrupenes pamatskolas skolotājai Mārītei Bonderei!)

Paldies par tulkošanu angļu valodā Dagdas vidusskolas angļu valodas skolotājai Larisai Mačukānei!

Dagdas novada latviešu valodas un literatūras MA vadītāja R. Orole.

Mana novada kultūrvēsturiskais mantojums.

Dagda, Dagdas novads!?! Kāds noteikti apgalvos, ka nezina, kur tāds atrodas. Kāds teiks, ka Dagdas novads ir nabadzīga, tukša, nesakopta Latvijas nomale. Tā tas nav! Mans novads ir pārsteigumu pilns. Te skaistumu var saskaņīt it visur. Te var iepazīt greznus dievnamus, noslēpumainus pilskalnus, vilinošus ezerus un jaukas atpūtas vietas.

Dagdas novada sirids, protams, ir Dagda. Tā ir maza, omulīga pilsētiņa ar bagātu vēsturi. Dagda kā miests radās 17. gadsimtā. 1992. gadā tā ieguva pilsētas statusu. Savā garajā mūžā Dagda ir daudzkārt degusi, bet vienmēr atjaunota. Ne jau velti pilsētas un novada karogu un ģerboni rotā fēnikss - ugunsputns.

Dagdas centrā slienas Vissvētākās Trīsvienības Romu katoļu baznīca. Baznīcas torņi spoguļojas Dagdas ezera ūdeņos, bet sienas glabā liecības par tās dibinātājiem - Hilzeniem. Jāņa Augusta Hilzena skulptūra baznīcā joprojām noraugās uz dievlūdzējiem.

Arī Dagdas parks ir Hilzenu veidots. Stāsta, ka parkā kādreiz bijusi Hilzenu pils, liela bibliotēka, arhīvs, zvēraudzētava. Par kādreizējo bagātību tagad liecina vien daudzie dīķi un kanāli, eksotiskie valriekstu koki un nostāstiem apvītā ala. Vai tiešām pa to varēja nokļūt līdz Dagdas baznīcai?

Ja uzmanīgi ieklausās, ieskatās, tad Dagdas centrā var daudz ko uzzināt par senākiem un jaunākiem notikumiem. Kādreiz tur saimniekoja ebreju tirgotāji. Tur rindojās ebreju veikaliņi, kuros varēja nopirkt visu saimniecībai nepieciešamo. Tirgotāji piedāvāja preces, deva uz parāda, cienāja ar tēju. Dagdas centrs līdz otrajam pasaules karam (1939.-1945.) bija ebreju rajons. Mūsdienās par to liecina vien sarkanās mūra ēkas, īpatnējie kapu pieminekļi un melnais obelisks Narūtas upes krastā. Tur 1941. gadā vācu fašisti ebrejus apšāva.

Dagdas novadā nav augstu kalnu. Toties mums ir Lubāna pilskalns. Ja uzkāpsi tajā, pavērsies apkārt, ieskatīsies Luboņeņa ezera zilajā ūdenī, ieklausīsies, tad dzirdēsi teiku par kalnā nogrimušo baznīcu.

Manā novadā ir daudz ko redzēt. Tomēr te var arī dzirdēt. Dzirdēt unikālo latgaliešu valodu. Tā joprojām ir dzīva, skan daudzās ģimenēs un cilvēku sarunā. Dagdas novadā latgaliskās tradīcijas uztur un kopj folkloras kopas "Olūteņi" un "Sovvaļņiki". Ir vērts ieklausīties viņu dziedātajās dziesmās, piedalīties Tradīciju skolas nodarbībās.

Mana novada kultūrvēsturiskais mantojums nav tikai Dagda. Tie ir 10 pagasti ar savām bagātīgajām tradīcijām, kultūras un vēstures vērtībām, cilvēkiem. Manu novadu ir vērts apmeklēt, tāpēc aicinām ciemos gan tuvus, gan tālus viesus.

Kristija Eta Rutka
6. b klase
Dagdas vidusskola

Jukumu Grumuškas pilskalns.

Jukumu Grumuškas pilskalns - valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā iekļautais pilskalns. Latgales pilskalni ir latgaļu būvēti nocietinājumi Latgales pakalnos. Tie tika izmantoti pilsnovadu pārvaldei un patvērumam bruņotu konfliktu gadījumā. Grumuškas Jukumu pilskalns atrodas Andzeļu pagastā Dagdas novadā.

Kādā saulainā un siltā vasaras dienā mēs ar draugiem devāmies velobraucienā. Aizbraucot aiz Andzeļiem, mēs ieraudzījām zīmi ar uzrakstu: Grumuškas pilskalna taka. Mēs atstājām savus velosipēdus un nolēmām pastaigāties, gājām pa šo taku mežā iekšā. Šī taciņa pakāpeniski veda kalnā, kas arī bija Grumuškas pilskalns. Apkārt pilskalnam šī taka veido apmēram trīs kilometrus garu ceļu. Pa ceļam mēs salasījām ļoti daudz sēņu. Taču vienā mirklī mēs nejauši nogājām no taciņas un gandrīz apmaldījāmies. Par laimi viss beidzās labi.

Mēs apgājām apkārt pilskalnam un ļoti labi pavadījām laiku. Tas bija neaizmirstams vasaras piedzīvojums, jo mēs ne tikai labi pavadījām laiku kopā ar draugiem, bet arī iepazinām Dagdas novada kultūrvēsturisko mantojumu – Jukumu Grumuškas pilskalnu.

Nikola Sevastjanova
6.b klase
Dagdas vidusskola

Pasaka par Silvijas likteni.

Reiz dzīvoja kāds zēns, viņu sauca Jēkabs. Viņš kopā ar saviem vecākiem dzīvoja Latgalē. Jēkaba vecāki bija zemnieki, daudzi uzskatīja viņu ģimeni par ļoti čaklu, strādīgu, gudru un izpalīdzīgu. Izpalīdzība arī bija viens no iemesliem, kāpēc viņi tika deportēti.

Kādu dienu Jēkabs sadzirdēja troksni pie mājas namdurvīm, viņš izgāja no savas istabas un ieraudzīja vecākus runājot ar kaimiņiem – Mariju un Andri. Viņi bija labi draugi Jēkaba vecākiem, bet Jēkabs draudzējās ar viņu meitu – Silviju. Kaimiņi bija atnākuši, jo tos gribēja deportēt no Latvijas. Viņi ļoti lūdza, lai viņu meitiņu Silviju aizsargātu no deportācijas. Jēkabs vēl laiciņu skatījās, kā viņa vecāki mēģināja izdomāt, vai viņiem vajag piekrist. Tad viņš beidzot parādījās un teica saviem vecākiem: “Mēs taču varētu pasargāt vienu vienīgo cilvēku no šiem briesmoņiem, kuri mēģina mūs visus deportēt vien par to, ka esam pietiekami gudri?” Beigu beigās vecāki tomēr piekrita, viņiem tik negribējās apbēdināt savu dēlu, ka tie bija gatavi riskēt. Silvija bija ļoti labi audzināta lauku meitene, viņas vecāki bija lopkopji, un viņa veica kādus vieglus darbiņus, kuri atvieglināja viņas vecāku dzīvi. Nākamajā dienā Silvija bija pārnākusi uz jaunajām mājām. Viņai bija sava istaba un tagad bija nepieciešams vien sagaidīt, kad viņu vairs nemeklēs, un viņi varēs dzīvot laimīgu dzīvi kopā (tā domāja Jēkaba vecāki). Tajā pašā dienā caur Jēkaba istabas logu varēja redzēt, kā kaimiņus arestē un iesēdina mašīnā. Jau bija 22.marts, deportācija tika plānota uz 25.martu, tāpēc karavīri aktīvi meklēja Silviju. Visi iedzīvotāji cerēja, ka mazo meitenīti neviens neatradīs, bet viņi nezināja, kur slēpjas meitene un kurš viņu slēpj. Baumas par to, ka karavīri nevar atrast meiteni, ātri izplatījās, karavīri meklējot meiteni pārmeklēja vairākas mājas, Jēkaba vecāki domāja, ka karavīri drīz pārstās meklēt Silviju, jo viņas dēļ sacēlās tāds trācis. Viņi kļūdījās, karavīri tikai aktīvāk sāka meklēt meiteni. Kamēr Silviju meklēja, viņa sēdēja mājās un nebija no tās ne reizi izgājusi. Bērni kopā bija spēlējuši dažādas spēles, darījuši dažādus mājas darbus un gaidījuši, kad vien varēs iziet ārā un paspēlēt kādu spēli tur. Kad jau bija atnācis 24.marts, visa ģimene varēja mierīgi uzelpot, jo neredzēja vairs nevienu karavīru braukājot pa kaimiņu mājām. Vecāki beidzot atļāva bērniem nedaudz paskraidīt ārā, bet būt ļoti uzmanīgiem. Silvija ar Jēkabu pat nepamanīja, ka aizskrēja parāk tālu no mājām, viņi devās atpakaļ mājās un pa ceļam viņus pamanīja viens no karavīriem. Tagad bija zināms, kur slēpjas Silvija. Karavīrs pastāstīja saviem biedriem par ieraudzīto, un viņi devās arestēt šo ģimeni. Jēkabs ar Silviju tad jau bija mājās, viņi spēlēja kārtis, kad sadzirdēja klauvējienu pie durvīm. Klusu izejot no istabas, viņi redzēja karavīrus ar ieročiem rokās un vecākus, kuri ar tiem runāja, tad karavīri iegāja mājā un uzreiz pamanīja divus bērnus skatoties uz notiekušo. Karavīri arestēja Jēkabu, viņa vecākus un Silviju. Tad viņi tika aizvesti uz cietumu pie citiem arestētajiem, kur Silvija satika savus vecākus.

Bija nolemts aizsūtīt Jēkaba vecākus un Silvijas vecākus uz Omsku, bet Jēkabu ar Silviju uz Irkutsku - diviem attāliem PSRS apgabaliem. Silvijas vecāki nebija dusmojušies uz Jēkaba vecākiem, jo viņi zināja, ka tie bija izdarījuši visu, ko vien varēja. Visi pilsētas ļaudis bija salasījušies un bēdīgi pavadījuši savus bijušos kaimiņus, draugus, vecākus vai bērnus. Viņi klausījās, kā karavīru vadonis teica, ka tā būs ar katru, kurš pārkāps PSRS likumus vai būs slēpis noziedzniekus. Tas bija viens no bēdīgākajiem brīžiem daudziem cilvēkiem, kuri tika deportēti. Tagad Dagdā atrodas Alvīnes Veinbahas veidots piemineklis, kurš neļaus cilvēkiem aizmirst par šo notikumu.

Kristīne Ižika
Dagdas vidusskola, 7.b kl.

Teika. Cara kalns.

Sen senos laikos dzīvoja cars. Viņš, gribēdams iekarot sev jaunas zemes, brauca ar savu karapulku. Uz kalna apstājās, lai ieturētu brangas pusdienas. Uzklāja bagātīgus galdus ar zelta traukiem, jo cars bija ļoti turīgs un ēda tikai no zelta traukiem.

Labi iestiprinājušies gribēja braukt tālāk, bet tajā brīdī sākās kauja. No šāvieniem sabaidījās zirgi un sāka skriet, kur acis rāda. Ar visu caru ieskrēja blakus esošajā ezerā un noslīkuši. Runā, ka tur arī aprakta viņa dārgā cepure.

Šo kalnu nosaukuši par Cara kalnu, to kalnu saucot vēl šodien. Cara kalns atrodas Dagdas – Asūnes ceļa malā.

Elvis Krūmiņš, 7.a klase
Dagdas vidusskola

Vecdomes ozols.

Tālajā 1916.gadā 1. pasaules kara laikā Vecdomē dzīvoja no Krievijas bēgušie vecticībnieki. Viens no tiem bija ļoti bagāts un skops.

Viņš saprata, ka palika nedaudz laika līdz tā nāvei, bet, negribēdams dalīties ar savu bagātību, turīgais vecticībnieks izdomāja paslēpt tās.

Vīrs paņēma naglu lādi, izņēma no tās naglas un ielika tur apmēram 100 zelta monētu un visus savus juveliera izstrādājumus.

Tad viņš sāka domāt, kur paslēpt lādi. Pastaigājoties pa savu zemi, viņš pamanīja ozolu. Vīrs izdomāja paslēpt savu lādi zem ozola saknēm, un tā arī izdarīja. Vīrs baidījās, lai lādi neviens neatrastu.

Apkārt ozolam viņš iestādīja vēl 25 ozolus un zem katra paslēpa līdzīgu lādi pilnu ar naglām.

Vēl nevienam neizdevās atrast to lādi ar 100 zelta monētām un juvelieru izstrādājumiem.

Linards Kalniņš,
7.a klase,
Dagdas vidusskola

Pasaka par puisīti, kurš uzcēla baznīcu.

Reiz sensenos laikos Dagdā varbūt dzīvoja (varbūt nedzīvoja) tāda Hilzenu dzimta. Visi šajā dzimtā bija mierīgi un dzīvoja tādu pašu dzīvi, kāda bija citiem. Taču bija viens puisēlis. Viņu sauca Jānis. Viņš nekad nevēlējās sēdēt uz vietas, bet visu laiku bija kustībā. Jānis mudināja arī pārējos dzimtas locekļus “nesēdēt uz vietas”, bet viņi bija pieraduši pie mierīgas dzīves un nevēlējās neko mainīt. Ar laiku Jānis izauga un sāka dzīvot savu dzīvi.

Jānis aizbrauca no dzimtas, apprecējās. Viņam piedzima jauks mazulītis – Juzefs. Kādā saulainā, rasas pilnā vasaras rītā, Jānis sapnī ieraudzīja koka celtni. Tā nebija skaista. Gluži otrādi, tā bija neglīta. Izrādījās, ka šī celtnē agrāk ir bijusi Dagdā, bet tā cietusi smagā ugunsgrēkā, un nebija neviena, kas vēlētos to atjaunot. Kādu laiku Jānis staigāja ar “akmens seju” un domāja: “Varbūt es būšu tas, kas atjaunos šo celtni?” Viņš domāja vēl nedēļu, un tad stingri nolēma: “Es celšu baznīcu, un neviens man netraucēs, es izdarīšu to, ko vēlos!” Jānis cēla un cēla, un uzcēla mūra trīs jomu celtni ar diviem torņiem, cinkota skārda jumtu, cementa grīdu un mūra velves griestiem. Vīri ar pajūgiem veda zemi no Dagdas ezera krastmalas. Augstumā tā bija 38 m gara un platumā 28 m plata. “Nu, šī gan ir varena baznīca!”, nodomāja Jānis.

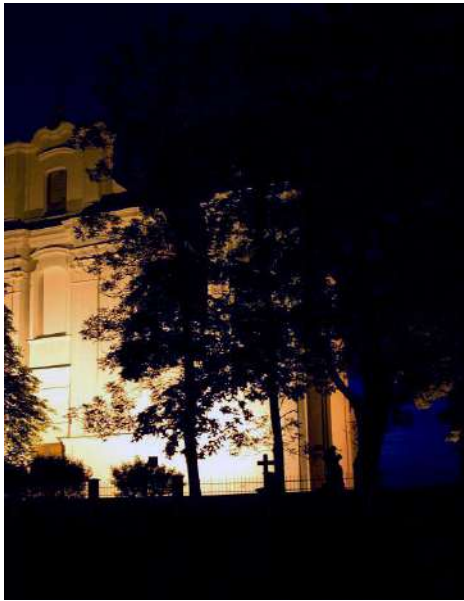
Tad Jānis pārcēlās uz baznīcu, kopā ar savu ģimeni un nolēma uzaicināt vācu jezuītu Miķeli Rotu. 1749.gadā Rots sāka darboties Hilzenu izveidotajā misijā Dagdā. Miķelis Rots bija ļoti labs cilvēks. Viņš atbalstīja Latgales strādīgos zemniekus, ārstēja un mācīja to bērnus. Pēc Rota nāves Hilzens apglabāja viņu Dagdas katoļu baznīcas zaļi ziedošā pagalma pazemes velvēs.

Pēc dažiem gadiem nomira arī pats Hilzens (nolecot no baznīcas jumta), taču neviens neiznīcināja baznīcu. Hilzenu bareljefs joprojām atrodas Dagdas baznīcā. To 1801.gadā savā mantojumā atpirka Buiņicku dzimta. Par baznīcas galveno Hilzenu vietā tika ievēlēts jaunais Kazimirs Buiņickis. Viņš deva lielu ieguldījumu baznīcas attīstīšanā – nopirka trīs greznus mūra altārus, Bezvainīgi ieņemtās Jaunavas Marijas un Vissvētākās Trīsvienības gleznas, baroka stilā veidotās kanceles, baptistērijas. Taču pats galvenais Buiņicka ieguldījums bija 18.gadsimta skulpturālā grupa “Kristus kristīšana”.

Pagāja daudzi gadi, un nu jau 2019., drīz 2020.. Taču Dagdas Vissvētākās Trīsvienības Romas katoļu baznīca lepni gleznojas Dagdas ezera pakalnē arī šodien. Tā ir redzama no visām pusēm, nav svarīgi, vai es braucu no Aglonas, Krāslavas, Rēzeknes vai Asūnes, baznīca tāpat būs redzama visā savā krāšņumā. Visskaistāko var redzēt naktī – baznīca spīd, un tas ir nereāli skaists skats. Mēs, dagdānieši, varam lepoties, ka mums ir tāds vēsturisks objekts mūsu mazajā Dagdas pilsētā. Lūdzu, nesiet slinki, aizejiet uz baznīcu, un aplūkojiet tās grezno un burvīgo skaistumu...

Dagdā vidusskolas
7.b klases skolniece
Juliāna Silineviča
2019./2020.m.g.

Lubāna pilskalns dažādos gadalaikos.

Lubāna pilskalns – atrodas pie Dagdas pilsētas rietumu robežas, Dagdas – Krāslavas šosejas kreisajā pusē. Kalna piekāvē ir Lubānas ezers – Luboneņš.

Pilskalnā ir labiekārtota pastaigu un atpūtas vieta. Ir skatu laukums, no kura paveras lielisks skats uz sakoptiem un lieliem laukiem, šauriem lauku ceļiem. Skatoties uz otru pusi var redzēt Daugavpils būvniecības tehnikumu, kurš sastāv no vairākiem sektoriem un daudzdzīvokļu mājām. Tā vieta ir ļoti iecienīta ģimenēm ar bērniem. Arī es bērībā ar savu ģimeni esmu apmeklējis Lubānas pilskalnu, tur mēs cepām cīsiņus un svinējām svētkus jautrā kompānijā, jo bērniem ir kur izskrieties. Pikniku noslēdzām ar laternas apzīmēšanu, aizdedzināšanu un palaišanu vēja pūtienam virs koku galotnēm.

Ziemā kalns arī ir pilns ar bērniem. Bērni smiedamies iet uz kalnu ar pilnām somām ēdiena, termosiem ar tēju vai kafiju un rokās viņi velk ragavas. Kad bērni atnāk, viņi izbraukā vienu no trim slīdkalniņiem, un, kad šī izbraukātā trasīte apnīk, bērni dodas izbraukāt jaunu ceļu. Galu galā tiek izbraukāti visi trīs celiņi. Dažreiz bērni iet un meklē jaunas vietas slīdēšanai, bieži vien tas nebeidzas ar jaunu celiņu, bet ar saplēstām biksēm un uzsistu zilumu.

Pavasārī, kad sāk siltāk spīdēt saulīte, uz Lubānas pilskalnu nāk rokās sadevušies gan jauni, gan vecāki pārīši, lai aplūkotu zaļojošos laukus, ieelpotu priežu pumpuru smaržu un noklausītos putnu pavasara čivināšanu.

Vasarā daudzas ģimenes un kompānijas iet uz kalnu cept cīsiņus, jo kalna ieplakā ir speciāli ierīkota vieta ar soliņiem un cepamkasti. Var arī vienkārši atpūsties. Čaklākie no rīta paspēj salasīt zemenes un avenes, jo kalnā aug ļoti gardas ogas.

Rudenī cilvēki apmeklē kalnu, lai ieraudzītu no skatu laukuma brīnumaino ainavu, kur daba ir sajaukusi visas krāsas kopā un sakrāsojusi apkārtni. Var arī noskatīties gājputnu aizlidošanu uz siltām zemēm. Mierīgi ieklausīties vēja šalkoņā un padomāt.

Visiem Dagdas novada iedzīvotājiem un ciemiņiem es ieteiktu ziemā nesēdēt pie televizoriem un telefoniem. Bet jautrā kompānijā ar ragavām, ja nav uz plēves, un laisties no Lubānas pilskalna. Lai labi slīd! Uz tikšanos – kalnā!

Raitis Locs,
7.klase,
Dagdas vidusskola

Teika par Narūtu.

Sensenos laikos Narūtas vietā bija gara, šaura taka. Kā vēsta leģenda, pa šo taku katru vakaru no biezokņa izgāja meža gars, tāpēc jau tā taka bija tik dziļi iestaigāta.

Netālu no meža pletās purvs, tagad tas ir Ežezers. Taka veda uz ezeru, ar katru dienu, nedēļu, mēnesi meža gara iemītā taka kļuva dziļāka un dziļāka. Laika gaitā ļaudis pamanīja, ka takā sāk ieplūst ūdens. Pēc pāris gadiem taka aizlocījās uz otru pusi un savienojās ar citu purvu - pašreizējo Dagdas ezeru. Arī šeit sāka ieplūst ūdens. Jo tālāk, jo vairāk ūdens nāca iemīdītajā takā.

Tā kā taka ūdens dēļ vairs nebija izbrienama, ļaudis to pārdevēja par upi, bet nevarēja izdomāt vārdu, uz kuru tā klausītu. Netālu dzīvoja rakstnieks, kuram, vācot sienu meža norās, patika dziedāt. Rakstnieks ik pa brīdim iegavilējās: “Na - na - rūta - rūta!”. Atbalss atkārtoja viņa gaviļu saucienu. To sadzirdēja cilvēki ciemā. Viņi atkārtoja, rādot uz upi: „Na – rūta! Narūta! Narūta!”

Tā cēlās vārds upei, kura gleznaini likumo pa Dagdu un lepni iekrīt Dagdas ezera skavās.

Aļona Pisarjonoka
8. a klase
Dagdas vidusskola

Lubāna pilskalns.

Dagdā atrodas pilskalns viens,
Teikšu es jums – samērā liels.
Par Lubāna pilskalnu dēvē to
Un daudzas teikas par to izgudro.
Ezeru kalna pakājē
Par Luboneņu dēvē vietējie.
Uzkāpjot uz pilskalna tā,
Pavērsies glezna lieliskā:
Dagdas pilsētas ainas un skati,
Tik burvīgi, ka redzami padebeši balti!

Renāte Ciganoviča
8.a klase
Dagdas vidusskola

Dagdas dievnams.

Aiz diženiem, zaļiem mežiem, Latgales nostūrī, austrumu pierobežā, saules gaismas ietverta un cilvēku labām domām ieskauda, slejas mūsu pilsētas izcilā celtne - Dagdas katoļu baznīca. Tā aicina pie sevis lielus un mazus cilvēkus, tālus un tuvus ceļiniekus, vietējos un ārzemniekus, katoļus un citu ticību pārstāvjus.

Uz šejieni ceļu mēro gan kājām, gan braucot. Dagdas dievnams - tas ir spēka avots, kas piesaista daudzus cilvēkus ne tikai lielākos katoļu svētkos, bet arī ikdienā. Tā ir liela vēlēšanās sajūst sevī ticību labajam, gribēšana kļūt iejutīgākiem un sirsnīgākiem. Cilvēki nāk uz šejieni pēc padoma, pēc līdzjūtības, daži smeļas spēkus un atrod sapratni. Galvenais ir tas, ka visiem, kuri atraduši ceļu uz Dagdas baznīcu, kļūst vieglāk ikdienā, turpinot iesākto vai arī uzņemoties jaunus pienākumus.

Katra baznīca aicina cilvēkus pie sevis, bet Dagdas baznīcas valdošā atmosfēra to dara tūkstoškārt spēcīgāk. Mēs lepojamies ar šo Dagdas pilsētas izcilo dievnamu, jo mums ir vieta, kur sakārtot domas, spēkus un pateikties Dievam par maziem vai lieliem dzīves sasniegumiem.

Lana Žvirble
8.a klase
Dagdas vidusskola

Pilsētas lepnums – Priežu kalns.

Mana pilsēta nav nemaz tik liela, tomēr arī šeit ir savs pilsētas lepnums, manuprāt, tas ir Priežu kalns. Tāpat kā citas līdzīgās pilsētas skaistās vietas, arī kalns radās sen.

Visos gadalaikos Priežu kalns ir bieži apmeklēts. Tas nav liels, bet tur ir pietiekami daudz vietas izklaidēm, atpūtai, mierīgām pastaigām gan bērniem, gan pieaugušajiem. Siltajos gadalaikos iedzīvotāji organizē piknikus, pastaigājas, vērojot skaistās ainavas, kuras pavēras skatam no kalna. Aukstajos gadalaikos labprāt noslīd no kalna ar ragavām vai izveido baltus, smaidīgus sniega draugus, kuri priecēs kalnu dienu un nakti. Taču galvenā kalna bagātība ir priedes, tāpēc gaiss te ir veselīgs, smaržīgs. Priežu te ir daudz, tās ir ļoti augstas, staltas un, man šķiet, lepnas. No apakšas veroties, izskatās, ka priežu galotnes sasniedz sauli un kutina to. Saule tad smaida caur priežu zariem un lej pār mums siltumu, gaismu un dzīvinošo spēku.

Grūti iedomāties, kur pilsētas iedzīvotāji varētu tik labi izklaidēties, ja nebūtu Priežu kalna. Tas ir Dagdas pilsētas kultūrvēsturiskais mantojums, lepnums, sirds un labas atmiņas, kuras paliks katrā no mums, pat aizbraucot pasaules ceļos.

Kitija Jermolajeva
8. a klase
Dagdas vidusskola

Andrupenes lauku sēta.

Andrupenes lauku sēta ir latgaliešu pagājušā gadsimta sākuma ēku komplekss, ko veido māja, klēts, pirts, smēde, rija, kūts un podnieka darbnīca. Tā ir brīnišķīga vieta, kur atnākt kopā ar ģimeni vai draugiem un labi pavadīt laiku. Aiz muzeja dabas mīļotāji var izstaigāt purva taku.

Muzejs atrodas ļoti skaistā vietā – Andrupenes augstākajā pakalnā, no kura paveras gleznaina Andrupenes ainava, bet telpās var apskatīt, kā agrāk Latgalē dzīvoja cilvēki, tur ir senie sadzīves priekšmeti un darba rīki. Ja atnāc dienā, kad notiek kādi pasākumi vai atbrauc ekskursanti, tad var uzzināt, kā agrāk taisīja sviestu, adīja zeķes, cimdus un, protams, kā cepa maizi.

Maize un ēdiens mūsu muzejam ir liela vērtība. Manuprāt, nav Andrupenes pagastā tāda cilvēka, kurš nebūtu pagaršojis lauku sētas maizi. Garšīgās maizes noslēpums ir tajā, ka to gatavo pēc vecajām tradīcijām. Taču lauku sētā var baudīt ne tikai maizi, bet arī ļoti gardu sviestu ar zaļumiem, kļockas, kuģeli, asuškas.

Andrupenes lauku sētā notiek daudzi interesanti pasākumi, ko apmeklēt ne tikai andrupenieši, bet arī ciemiņi no kaimiņu pagastiem. Vasarā varam kopā kārtīgi nosvinēt Jāņus, noskatīties vietējā amatiereteātra sagatavotu izrādi, nopīt jauku Jāņu vainagu, līgot un dejot visu nakti.

Lauku sētā tiek rīkoti pasākumi visos gadskārtu svētkos un parasti sarūpē atbilstošu mielastu. Piemēram, Jāņos – siers, Meteņos – pankūkas, Miķeļos – dārzeņu zupa. Vienmēr svētkos uzstājas mūsu folkloras kopa “Sovvaļņiki”, un visiem patīk viņu dziedātās latgaliešu tautasdziesmas. Bieži mūsu skolas folkloras kopa “Saiveņa” uzstājas kopā. Mēs dziedam un dejojām tautas dejas. Mūsu skolotāja Aija Vaičule ir daudzus aizrāvusi līdzdarboties. Tātad, ja lauku sētā svin svētkus, tur noteikti nevienam nebūs garlaicīgi.

Ja nu kāds grib pavadīt laiku citādi, tad var aiziet uz podnieka darbnīcu, apskatīt visus viņa darbus. Interessants pasākums ir Lielā podnieku cepļa kurināšana, atvēršana, melno māla trauku apskatīšana un arī iegāde divas reizes gadā.

Man patīk pasākums “Satiec savu meistarū”, jo katrs apmeklētājs var pats izmēģināt roku kādā darbā: kalšanā, aušanā, karošu grebšanā.

Tā kā muzejs atrodas Andrupenes augstākajā uzkalnā, tad ziemā mēs ar prieku vizināmies ar ragaviņām vai bļodām, slēpojam un pēc tam iebaudām karstu zāļu tēju.

Mēs, andrupenieši, esam lepni, ka mūsu ciematā ir muzejs “Andrupenes lauku sēta”, jo iepazīstam senās tradīcijas, ēdienus, pateicoties tā čaklajām darbiniecēm. Muzejs ir bagātinājis mūsu dzīvi un ļauj arī citu novadu ļaudīm gūt priekšstatu par Latgali.

Andrupenes pamatskolas
9.klases skolniece
Elīna Aprube

Kroma kolns.

Viena no pašām interesantākajām vietām Dagdas novada Andrupenes pagastā noteikti ir Prīžu kolns jeb Kroma kolns. Dosimies ceļojumā uz turieni! Atrodamies Zundos, pie paša Rēzeknes novada sliekšņa, pēdējos gados tieši šis kalns ir bijis daudzu tūristu iemīļota vēstures stundas vieta. Kas tad tieši tur notiek? Kāpēc tur brauc tūristi? To es tūlīt jums pastāstīšu.

Kad esat atbraukuši uz Kroma kolnu un uzkāpuši tajā, jūs pārņem sajūta, ka esat aizceļojuši atpakaļ laikā, par kuru mūks Nestors rakstījis savā hronikā. Jūs esat 9.-11. gs. latgaļu cilts apmetnē.

Galvenais objekts, kas pievērš uzmanību, noteikti ir koka pils ar visām tā laika fortifikācijas būvēm. Protams, pils ir tikai rekonstrukcija, tā nav īsta, saglabājusies 9.gs koka pils, tāpēc tajā varēsiet mierīgi pastaigāties, nebaidoties salauzt vēsturisku grīdu. Pils joprojām tiek aktīvi papildināta, tiek būvēti uzlabojumi.

Protams, pils nav vienīgais apskates objekts šajā brīnišķīgajā pilskalnā. Svētku laikā turpat ir dažādas darbnīcas, kā piemēram, dzelzs kalēja stacija, bitenieka stacija, pavāra telts un citas. Staciju aplūkošana arī nav vienīgais, kalnā var pielaikot bruņu tērpu, paturēt rokā zobenus, vairogus, pat lokus.

Augusta priekšpēdējā nedēļā notiek Kroma kalna svētki, kuru dalībnieks arī es esmu bijis. Svētku dienās ciemos atbrauc folkloras kopas, dažādi mākslinieki un amatnieki. Arī saimnieki neslinko. Pirms diviem gadiem, kad biju svētkos, Kroma kolna bruolistes vīri bija uzbūvējuši īstu koka katapultu uz riteņiem, cilvēka augumā.

Pie Kroma kalna apskates objektiem es pieminēju arī tādu biedrību kā Kroma kalna bruoliste, kuri cēlušies arī lielo katapultu. Tieši šī biedrība ir nozīmīgi Kroma kalna eksistences atbalstītāji. Biedrību veido Latgales vēstures un pilskalnu entuziasti, kuri pēta, uztur, mācās un māca citus par Kroma kalnu. Biedrība vai brālība, kā viņi sevi sauc, (tā viņi sevi dēvē tāpēc, ka senākos vēstures posmos šie pilskalni bija kā viena liela ģimene) arī izplānoja, organizēja, uzcēla un realizēja savu sapni par šo jauko un vēstures bagāto pilskalnu.

Brālība joprojām aug un paplašinās. *Kroma kalna bruoliste* ir vienīgā šāda veida aktīvā biedrība Latgalē, kas pēta, izzina, demonstrē un pieņem tūristus ļoti aktīvi. Pēc iepriekšēja pieteikuma jūs Kroma kalnā sagaidīs gide, kas sīkāk un detalizētāk pastāstīs par visu to, ko te var apskatīt. Tāds varētu būt ceļojums uz Kroma kalnu.

Arī man Kroma kalns ir īpaša vieta, kas atrodas tikai kādu 5 kilometru attālumā no manas mājas. Nekur Latgalē, pat Latvijā neesmu bijis vietā, kur labāk varētu izbaudīt 9.-11. gs. latgaļu cilts dzīvi. Te tiešām visu var apskatīt nevis aiz stikla, bet izstaigāt un aptaustīt. Šīs vietas apmeklējums nevienu neatstās vienaldzīgu, modinās prieku, aizrautību, bet vietējos – lepnumu. Arī es lepojos šādu kultūrvēsturisku objektu.

Andrupenes pamatskolas
9.klases skolnieks
Viesturs Streļčs

Teika. **Andrupenes purva taka.**

Senos laikos mazā, mazā ciematā dzīvoja milzis. No viņa visi baidījās un centās nesastapties ar to, bet bija viens mazs zēns, kurš viņu vienmēr ķircināja un izsmēja. Kādā vēsā rudens rītā milzis, nesdams lielu akmeni, satika viņu. Mazais puika izsmēja lempīgo vīru, ka tas esot resns un neveikls. Milzis svieda akmeni zēnam virsū, un tur izveidojās dziļa bedre, kurā arī pats milzis iekrita.

Pēc īsa laika tur veidojās purvs. Zēna vecāki mēģināja puiku tur atrast un izveidoja tur takas, tā radās purva taka, ko zināja tikai vietējie iedzīvotāji.

Pēc kāda laika to nosauca par Andrupenes purva taku. Senāk cilvēki ir stāstījuši, ka purvs rūc kā milzis agros rītos, bet mijkrēsli uz takas spokojušies zēns, kurš raud.

Guntars Trofimovs,
10.klase,
Dagdas vidusskola

Lubānas pilskalns.

Reiz senos laikos Dagdā bija liela pils. Tajā dzīvoja muižnieks Lubāns. Viņa finanses un ieņēmumi krita, un no viņa gāja prom visi kalpi - tautas cilvēki. Saprazdams, ka lieta labi neies, viņš aizgāja pie vietējās raganas un lūdza palīdzību. Viņa ieteica noslēgt līgumu ar velnu, un Lubāns tā arī izdarīja. Līgumā bija teikts, ka velns tam došot milzīgu naudu, slavu, bet par atalgojumu paņemšot viņa dvēseli. Ar asinīm parakstīdamies, Lubāns kļuva bagātākais muižnieks visā Livonijā.

Gāja gadi, un pienāca laiks atmaksāt velnam līguma daļu, tomēr Lubāns nebija muļķis un izveidoja aizsarglauku apkārt pilij tā, ka velns iekšā tikt nevarēja. Lubāns pilī tā nodzīvoja 3 gadus. Velns, saprazdams, ka viņu apmānīja, aizrāva Lubāna pili zem zemes, bet vietā, kur Lubāns parakstīja līgumu, izveidoja ezeru, lai tie, kuri viņu apmānīs, tiks slīcināti šajā ezerā.

Tā izveidojās Lubānas pils un ezers. Ļaudis saka, ka naktī, ja iet garām ezeram, var dzirdēt, kā velns rokot zemi un turpinot aizrakt Lubāna pili.

Raimonds Eisaks,
10.klase,
Dagdas vidusskola

Mana Dagda.

Mana, mana dzimtene dārgā,
Latgale – zilo ezeru zeme,
Dagda – no fēniksa dzimusī zeme -
Mājas manas siltās.

Latgaliešu valoda saldā,
Gadsimtiem izkoptā, skanīgā,
Dagdā lepni skan,
Atbalsojoties ieliņās.

Ezers zilgani zaļš,
Ielas klusas un mīļas,
Jumti balti un stipri,
Baznīcas siluets staltais.

Dagda - dzimtene mana,
Senču spēka pārpilna.
Gudrībā un prasmēs veidota,
Mīlu tādu, kāda esi,
Dzimtene mana.

Aigars Andžāns
10. b klase
Dagdas vidusskola

Asūnes Svētā Krusta paaugstināšanas Romas katoļu baznīca.

Asūnes katoļu baznīca savu vēsturi krāj aptuveni četrus gadsimtus, tas ir Latvijas, Latgales, Dagdas novada kultūrmantojums, kura pirmsākumi veidojās 1680. gadā.

Pirmā Asūnes katoļu koka baznīca tika uzcelta septiņpadsmitā gadsimta beigās, kuru par saviem līdzekļiem uzcēla Polijas karalis Jānis trešais. To uzbūvēja bez muižas palīdzības, pašiem draudzes locekļiem gādājot strādniekus, materiālus, pārtiku un malku. Pašlaik vecās koka baznīcas vietā uzcelta mūra baznīca (deviņpadsmitā gadsimta sākumā). Klīst leģendas, ka baznīcas dārzā ir apbedīti priesteri Ignācijs Šidlovskis un Aleksandrs Meškovskis.

Senos laikos baznīca bija vissvētākā vieta, kurā cilvēki pulcējās katru nedēļas nogali, lai palūgtos par saviem tuvajiem, lūgtu dievam to, ko vēlas. Agrāk baznīca cilvēkam nozīmēja sarunu ar pašu Dievu, tā bija vieta, kur visi bija vienā līmenī, vieta, kur cilvēkam piedeva grēkus. Manuprāt, mūsdienās cilvēki ikdienā bieži vien mazāk uzmanības pievērš lūgšanām un bieži vien pat nepadomā aiziet uz baznīcu un palūgties par sevi un saviem tuvajiem, tomēr lielākos svētkos arī Asūnes baznīcā ir daudz cilvēku, notiek krāšņas ceremonijas un krusta gājiens apkārt baznīcas ēkai. Mani vecvecāki, īpaši vectēvs, arī bieži apmeklē baznīcu.

Es domāju, ka Asūnes baznīca ir mūsu ciemata rota, kas piesaista gan vietējos iedzīvotājus, gan tūristus.

Ralfs Daniels Rakickis
10. b klase
Dagdas vidusskola

Mūsdienu teika par Ežzeru.

Kādā saulainā dienā Dabas Māte, redzot pēc grūtajiem nedēļas darbiem nogurušos cilvēkus, nolēma izdarīt kaut ko labu – izveidot vietu, kur cilvēkiem atveldzēties un atpūsties nedēļas nogalē. Viņa aicināja dzīvniekus talkā, un talcinieki drīz vien izraka ezeru.

Kad ezers bija gatavs, viņa ilgi prātoja, kā to varētu nosaukt. Domās iegrimusi, raudzījās apkārt un pēkšņi pamanīja vienu aizkavējušos talcinieku - mazu adatu kamoliņu - ezīti, kurš veikli tecēja smaržīgajā zālē. Dabas Māte nolēma, ka savu palīgu radīto ezeru nosauks ezīša vārdā - par Ežzeru.

Tikko velns uzzināja, ka cilvēkiem izrakts jauns ezers, tā nu viņš klāt, lai izdarītu kaut ko ļaunu, jo citādāk nemaz nespēja dzīvot. Velns meta desmitiem milzīgu akmeņu, labpatikā skaitot tos, gribēdams ezeru aizbērt. Kad skaitlis sasniedza 35, velns rimās, jo bija saguris.

Svētdienas rītā 35 milzīgie akmeņi pārvērtās par 35 Ežzera saliņām. Tā arī radās salām bagātākais ezers Latvijā – Ežezers, kur siltajās vasaras dienās pulcējas cilvēki, lai baudītu atpūtu un gūtu spēkus jauniem labiem darbiem.

Milāna Gorbunova
10.b klase
Dagdas vidusskola

Folkloras kopa “Saiveņa”.

Andrupenes pamatskolas folkloras kopa “Saiveņa” savu vēsturi aizsāka apmēram pirms četrdesmit gadiem, bet tā nepastāvēja ilgi. Tikai pēc daudziem gadiem Andrupenes pamatskolas mūzikas skolotāja Aija Vaičule ar savu klasi atjaunoja kopu un nosauca “Saiveņa”, tieši tāpat kā tolaik. Saiveņa - tulkojumā no latgaliešu valodas ir ģimene. Folkloras kopai “Saiveņa” nākamgad jau būs desmit gadu jubileja. Deviņu gadu garumā folkloras kopa ir daudz ko sasniegusi gan dejošanas, gad dziedāšanas, gad stāstu un anekdošu stāstīšanas prasmē.

Folkloras kopa piedalījās burvīgajos “Dziesmu svētkos 2015”. Piedalīties tajos bija liels gods, jo ne katra folkloras kopa var tikt uz tiem. Nevar jau teikt, ka citas folkloras kopas ir sliktākas par tām, kuras ir tikušas uz lielajiem svētkiem, tomēr, lai sasniegtu labus rezultātus un nokļūtu šajos svētkos, ir daudz jāstrādā ne tikai, piemēram, dziedāšanā, bet gan visos iespējamajos virzienos, kuri atbilst folkloras kopas darbībai.

Jau trīs gadus pēc kārtas folkloras kopa “Saiveņa” piedalās divu dienu festivālā “PEPT” – “Pulkā eimu, pulkā teku”. Šim festivālam jau ir 35 gadi. Pirmo reizi mūsu folkloras kopa piedalījās festivālā 2012. gadā, tad festivāls notika Jelgavā, 2017. gadā - Vecpiebalgā, 2018. gadā - Līvānos un 2019. gadā - Iecavā. Festivāls dod bērniem, skolēniem, pieaugušajiem iespēju dalīties pieredzē un arī mācīties no citiem. Šajā festivālā katrs no folkloras kopas var atrast sev jaunus draugus. Festivāls ir kā mazi “Dziesmu svētki”, jo divu dienu laikā, ko pavada citās pilsētās, tālumā no mājām, folkloras kopas dalībniekiem ir iespēja atrast sev jaunus draugus, un šīs iepazīšanās vairākus pamatskolu skolēnus rosina izvēlēties sev tās vidusskolas, kurās arī pastāv tādas folkloras kopas. Un, pats galvenais, var iepazīt citu novadu izloksnes un kultūru un parādīt citām folkloras kopām Dagdas novada kultūrvēsturisko mantojumu.

Es lepojos, ka nu jau daudzus gadus esmu piederīga folkloras kopai “Saiveņa”, ka saglabāju un vairoju sava novada kultūrvēsturisko mantojumu. Mūsu folkloras kopai ir jāpiedalās gandrīz visos lielos pasākumos, uz kuriem ielūdz, jo folkloras kopas tad tiek vērtētas, tāpēc mums, lai pilnveidotos un attīstītos, ir daudz jāstrādā, uzmanīgi jāuzklausa, ko iesaka žūrija, un arī jādara viss augstā līmenī.

Folkloras kopas nodarbības nav tikai smags darbs, jo gan skolēni, gan pieaugušie, darbojoties kopā, savu laiku pavada lietderīgi, saglabājot ne vien Latgales kultūrmantojumu, bet visas Latvijas folkloras vērtības. Andrupenes pamatskolas folkloras kopa “Saiveņa” gaida visus, kuri vēlas saglabāt un nest cilvēkos savas valsts kultūru – Dagdas novada kultūrvēsturisko mantojumu.

Aļona Burceva
10. b klase
Dagdas vidusskola

Dagdas ala.

Sensenos laikos dzīvoja Ješka, Stanislava dēls. Viņš bija gudrs, stiprs, asprātīgs, ķēra zivis Dagdas ezerā un pārdeva tās tirgū.

Dzīvoja puisis ciematā Dagda. Šeit valdīja miers un dzīvoja miermīlīgi cilvēki. Kādu vakaru negaidīti Dagdā ieradās laupītāji. Tie laupīja, dedzināja mājas un postīja laukus bez mazākās žēlastības. Ješka, saprazdams, ka viens pats viņus neuzveiks, novērsa ienaidnieku uzmanību, aizskrēja līdz alai un nozuda tajā. Laupītāji skrēja pakal, bet nevarēja palaidni panākt. Nākamās dienas rītā Stanislava dēls izlīda no alas. Pagāja diena, pēc tam nedēļa, vēlāk gads, bet no alas neviens no laupītājiem nebija izgājis.

Vietējie iedzīvotāji stāstot, ka katru pilnmēness nakti no alas dzirdamas skanām savādas, it kā necilvēciskas balsis...

Jānis Ciganovičs,
10.klase
Dagdas vidusskola

Teika, kā radās Dagdas ala.

Tas noticis seniem senajos laikos, kad pār cilvēkiem valdīja zeme, nevis cilvēki valdīja par to. Visi Dagdas iedzīvotāji dzīvoja, kā gribēja, un likumam neklausīja. Dievs tiem bija teicis sēt laukus, ganīt lopus un kopt to teritoriju, kas tiem tika dota. Tomēr cilvēkiem likās tas viss sīkumi, visiem bija nauda, par kuru tie varēja nopirkt sev iztiku. Tie katru dienu rīkoja dzīres un postīja Dieva dotos labumus. Dievs bija pacietīgs un gaidīja, kad pār tiem nāks apgaismība.

Cilvēki negribēja mainīties, viņiem bija labi arī tā. Un tā pienāca tā diena, kad Dieva pacietības mērs bija pilns. Viņš izdomāja pārmācīt cilvēkus. Tas sūtīja zemestrīci, vētru un sliktus laika apstākļus. Tad meta zibens šķēpu tik spēcīgi, ka kāda Dagdas pakalnā izveidojās plaša. Cilvēki bija tik pārbiedēti, ka nāca uz to skatīties. Kas to redzēja savām acīm, tam nāca apgaismība, un tas saprata, ka tā tālāk dzīvot nevar. Tā radās slavenā Dagdas ala.

Kārlis Kristofers Kikovka,
10.klase
Dagdas vidusskola

Teika par Dagdas muižas parku

Sensenos laikos, tas ir 17. gadsimtā, dzīvoja Hilzenu dzimta. Būdami bagāti un turīgi, dzīvoja tie labi, nekā viņiem netrūka. Viņu bagātība bija plašie zemes īpašumi. Te arī tika uzcelta Dagdas muiža ar plašām, krāšņām ēkām, tika ierīkots liels parks, zvērnīca, observatorija un, protams, bibliotēka, kā tas klājās katrai dižciltīgai dzimtai.

Reiz gadījās neražas gads, un zemniekiem nebija, ar ko apmierināt tik lielas Hilzena nodevu prasības. Bet Hilzens neatkāpās un pieprasīja graudus. Nezinādami, kur graudus ņemt, zemnieki nolēma Dagdas muižu nodedzināt ar visiem to īpašniekiem. Bet Hilzeni, redzēdami ugunsgrēku un saniknotos zemniekus, aizbēga pa pazemes ejām, kas daļēji saglabājušās arī mūsdienās.

Pēc daudziem gadiem šajā vietā tika uzcelta Dagdas estrāde, kur mūsdienās Dagdas novada ļaudis krāšņi svin svētkus, ievērojot arī senās tradīcijas. Dagdas parks kļuva par dagdāniešu iemīļotu pastaigu un atpūtas vietu. Cilvēki šeit smeļas spēkus no simtgadīgajiem kokiem, sajūtot kultūras spēku caur dejām un dziesmām.

Katrīna Maceviča
11. b klase
Dagdas vidusskola

Veltījums pieminēklim “Sērojošā māte”.

Mikli mātes vaigi -
Sārtums tajos izgaisis.
Brīnišķīgie dzīves mirkļi -
Ikviens par tiem ir aizmirsis.
Mātes un bērna mīla
Ir tik bezgrēcīga un tīra,
Nežēlīgā likteņa varā
Tajā bērnišķīgums mira.
Bezgalīgās tālēs
Balss tuva viņu sauc.
Sirds pagrimst bailēs,
Un prāts uz visām pusēm trauc.
Izmirkusi asarām zeme -
Sēras ezerā līst,
Cerību pilnais skatiens
Uz labāko vēl tic.
Bet ceļi vēl vairāk tukšojas,
Un sapnis turpina dzist.
Vai kāds vēl tomēr nākšot?
Vai ir vērts joprojām ciest?
Pieglaudās pie viņas bērniņš,
Tā ieklausās, kā pukst mazā sirds:
“Tu esi vienīgais, mans mīlais,
Kas šajā dzīvē joprojām mirdz...”

Armands Jermaks
11.b klase
Dagdas vidusskola

Konstantīna Raudives piemiņas istaba un piemiņas akmens.

Katrā novadā ir savi kultūrvēsturiskie objekti, ar kuriem vietējie iedzīvotāji var lepoties un kurus ir vērts apskatīt gan katram novada iedzīvotājam, gan tūristam.

Manā dzimtajā novadā, Asūnes ciematā, ir Konstantīna Raudives piemiņas istaba, ar kuru lepojas vietējie iedzīvotāji, jo K. Raudivi var dēvēt par pasaulē pazīstamāko latvieti pēc Otrā pasaules kara. Kā zināms, Raudive bija latviešu psihologs, filozofs, rakstnieks un parapsihologs. Dzimis nabadzīgu zemnieku, Vikentija un Rozālijas, piecu bērnu ģimenē, bet ar centību un neatlaidību spēja sasniegt daudz. Daudzi pazīst K. Raudivi kā izcilu tulkotāju, viņš zināja 7 svešvalodas. Vispopulārākais viņa tulkojums ir Migela de Servantesa romāns “Dons Kihots”, kuru arī es lasīju literatūras stundās un biju ļoti lepna, ka K. Raudive dzīves gaitas uzsācis manā pagastā. Bet citi zina viņu kā vispazīstamāko parapsihologu, kurš uzskatīja, ka pēcnāves dzīve pastāv un mirušo balsis iespējams pat ierakstīt.

Konstantīns Raudive mācījās Asūnes pamatskolā, godinot savu pasaulslaveno novadnieku, pie Asūnes pamatskolas 1998. gadā tika atklāta piemiņas plāksne, bet rakstnieka 90. dzimšanas dienā apmeklētājiem durvis vēra piemiņas istaba. Piemiņas istabā var redzēt fotogrāfijas, ir iespēja iepazīties ar viņa biogrāfiju, radošo darbību. Konstantīna Raudives dzimtās mājas vietā – Barinavcos - ir uzstādīts piemiņas akmens. Šī, nu jau meža ieskautā, vieta ir sakopta. Arī es par to rūpējos, kad mācījos Asūnes pamatskolā un darbojos novadpētniecības pulciņā “Mantojums”. Pagājušajā vasarā turp devās Dagdas novada jauniešu biedrības.

Turpmākajās K. Raudives dzimšanas dienu jubilejās Asūnes pamatskolā tika sarīkota gan konference, kurā piedalījās viņa novadnieki, DU pasniedzēji, Latgales pētniecības institūta pārstāvji, viņa radnieki, gan notika vairāki Latgales skolēnu jaunrades darbu konkursi.

K. Raudive ierindojās “100 Latvijas personību” sarakstā, un ārzemēs viņa vārds izskan pat daudz biežāk nekā viņa dzīvesbiedres Zentas Mauriņas, izcilas latviešu esejistes, vārds.

Es lepojos, ka no Dagdas novada, no nelielā Asūnes pagasta nākuši daudzi izcili un gudri cilvēki, arī pasaulslavenais filozofs Konstantīns Raudive, kuru laiks nav skāris, viņu atceras, novērtē, pēta un studē vēl joprojām. Es lepojos ar sava novada kultūrvēsturisko mantojumu.

Irina Jefimova
11. b klase
Dagdas vidusskola

TDA "Dagda".

1977. gadā mūsu dzimtajā novadā tika dibināts jauniešu tautas deju kolektīvs "Dagda". Jau kopš pašiem pirmsākumiem kolektīvā savu vietu var atrast jebkurš novada jaunietis, kurš vēlas dejot un iedzīvināt mūsu nozīmīgo kultūrvēsturisko mantojumu - tautiskās dejas.

Pati TDA „Dagda” saimei pievienojos pirms diviem gadiem, un līdz šim nebija nevienas dienas, kad es nožēlotu par savu lēmumu dejot šajā kolektīvā. Mūs visus vieno lielā mīlestība pret deju un sevis pārvarēšana pirms uznākšanas uz skatuves. TDA Dagda” ģimene ir ļoti liela. Šī brīža kolektīvs turpina kādreiz iesākto - izdejojot ar īpaši sirsnīgu smaidu katru soli un ļauties dejai no visas sirds pat tad, kad sāp, kad māc nogurums.

Kolektīvam ir sava vēsture un varoņi. Sastāvs katru gadu mainās, un ir prieks, ka pirms daudziem gadiem iesāktais nebeidz pastāvēt, tāpēc, manuprāt, tas ir mūsu novada kultūrvēsturiskais mantojums. Ir mainījušās vairākas deju paaudzes, ir mainījušies kolektīva vadītāji un dejas, tērpi, bet viens paliek nemainīgs - viena veseluma izjūta.

Kas gan būtu TDA "Dagda" bez saviem vadītājiem? To kolektīvam bija daudz - Ina Zandare, Jāzeps Ornicāns, Valda Timule, Aija Utkina un Rita Vaišļa. Šogad TDA ģimenei pievienojās gan jauni, stalti deju vadītāji, gan jauna vadītāja Marika Vaičule. Katrs vadītājs ir iemācījis ko svarīgu, vairojis mīlestību pret deju un palīdzējis TDA "Dagda" augt.

Katrs deju vadītājs, katrs kolektīva vadītājs ir ieguldījis milzīgu darbu, lai padarītu ansambli par īsti nezūdošu Dagdas novada kultūras mantojumu - par krāšņu novada vizītkarti. Bez TDA "Dagda" dejām nepiet neviens novada koncerts. Man ir patiess prieks, ka mūsu novadā ir cilvēki, kuri savu brīvo laiku velta dejai un kuri nes dejas krāšņumu tautai. Es lepojos, ka esmu šī kolektīva daļa, ka arī es vairoju uz izkopju novada un visas latviešu tautas kultūrvēsturisko mantojumu.

Jana Poļaka
11.b klase
Dagdas vidusskola

Dagdas vidusskola.

Kultūrvēsturiskais mantojums ir svarīgs un nozīmīgs ne tikai vēsturei, bet arī mūsu izaugsmei, jo viss, kas ir apkārt, veido mūsu kultūru, jo viss, kas ir kultūra, ir mūsu lepnums un bagātība - tai skaitā arī mācību iestāde.

Es uzskatu, ka Dagdas vidusskola, izglītojot novada skolēnus, izkopjot daudzveidīgas svētku svinēšanas tradīcijas, radot iespējas izkopt gan dziedāšanas, gan dejošanas, gan jaunrades, gan citas visdažādākās personību veidojošās prasmes, ir mūsu novada izcils kultūrvēsturiskais mantojums.

Kultūra un tās vēsture ir saistīta ar to, ko mēs darām ikdienā, kā mēs bagātinām savu un savu laikabiedru garīgo un emocionālo pasauli, tāpēc ikviena skanīga dziesma un ikviena grezna tautiska deja, apgūta un izpildīta, piemēram, skolas koncertā, kļūst par neatņemamu kultūrvēstures sastāvdaļu. Manā gadījumā (jo es daudzus gadus skolā deju tautas dejas) Dagdas vidusskolas kultūrvēsturē. Turklāt šis mantojums tiek popularizēts arī citos novados un pat citās valstīs, tādā veidā bagātinot un vairojot to.

Bieži vien gadās tā, ka daļa vēstures faktu aiziet kopā ar tiem, kas to nesaglabāja, neaprakstīja, neapkopja. Lai arī pēc daudziem gadu desmitiem cilvēkiem būtu iespēja uzzināt par Dagdas vidusskolas kultūrvēsturisko mantojumu, mūsu skolā izveidots skolas muzejs, kurā tiek saglabāti skolas vēstures un kultūras tradīciju fakti. Manai skolai ir sava, īpaša kultūrvēsture, kuru visbagātīgāk izbauda tie, kas mācās vai mācījās Dagdas vidusskolā.

Karīna Kuzmenko
11. b klase
Dagdas vidusskola

Teika par Narūtu un Asūnīcu.

Sen senos laikos mazā ciematā Dagdas ezera krastā, kas pēc tam guva nosaukumu Dagda, dzīvoja divas māsas ar neparastiem vārdiem: vecākā - Narūta un jaunākā - Asūnīca.

Kādā karstā vasaras dienā māsa gāja peldēties un pa ceļam satika jaunieci, kas dzīvoja netālu no Ežezera un katru dienu brauca uz ciematiņu pie Dagdas ezera. Abām māsām ļoti patika jaunieci. Pēc kāda laika viņš nolēma, ka vēlas apprecēt Narūtu. Pēc kāzām jaunieci aizveda sievu savā dzimtajā mājā, kur viņi dzīvoja laimīgi. Asūnīca nevarēja samierināties ar to, ka arī viņas mīļotais apprecēja māsu.

Kādā vakarā raudādama viņa sēdēja Dagdas ezera krastā. Ilgās pēc māsas un mīlotā viņa saprata, ka vairs negrib dzīvot un noslēcinājās ezerā.

Cilvēki stāstīja, ka uzreiz pēc šīs nelaimes esot izveidojusies maza upīte, kura iztek no Dagdas ezera. Upīti nosaukuši par Asūnīcu. Vecākā māsa, neizturēdama māsas nāvi, arī noslēcinājusies Ežezērā. Tajā vakarā arī izveidojusies upīte Narūta, kura iztek no Ežezera un ietek Dagdas ezerā.

Polina Smoļaninova,
11.klase,
Dagdas vidusskola

Skarbovkas purvs.

Kādu dienu Dārta nodomāja, ka jāaiziet salasīt ogas uz purvu. No vecmamma meitene dzirdēja nostāstus par šo purvu.

Kādreiz šis purvs esot bijis šamaņu rituālu vieta. Tajā vietā pat esot atrasta roka ar gredzenu. Uzskatīja, ka roka piederējusi galvenajam šamanim. Ne katrs varējis tikt uz purvu garām niknam bullim, kurš, kā cilvēki uzskatīja, esot bijis apburts un jau gadu simtiem sargājis šo vietu.

Taču Dārta neticēja šiem nostāstiem. Paņēmusi kurvīti, viņa devās uz purvu. Jau esot tuvu purvam, meitene ieraudzīja melnu, lielu gulošu bulli. Nedaudz izbijusies, meitene klusi izspruka tam garām. Meitene, izgājusi caur brikšņiem, izbrīnījās par lielajām ogām un tūlīt pat sāka lasīt. Aizraujoties ar lasīšanu, meitene ne uzreiz pamanīja kādu melnu stāvu melnā mētelī un melnā platmalē. Ievērojusi šo neparasto viesi, meitene turpināja lasīt, taču uzmanīja to. Kāds bija viņas izbīrns, kad melnais stāvs atkārtoja visas viņas kutības un tuvojās viņai. Paķērusi kurvīti un neatskatīdamās, meitene izskrēja no meža.

No šī laika neviens vairs netuvojas šim purvam.

Agate Krilova,
11.klase,
Dagdas vidusskola

Narūtas gredzens.

Krievijas impērijas laikā tagadējās Latgales zemēs valdīja kungs un viņam bija meita vārdā Narūta.

Narūta bija iemīlējusies bruņniekā. Viņa par to pateica tēvam, un tēvs pavēlēja, lai bruņnieks atnāktu pie viņa. Bruņnieks bija lepns, bet kungam viņš patika, un tāpēc bruņniekam tika atļauts laulāties ar kunga meitu Narūtu. Bruņnieks nopirka zelta gredzenu ar dzintaru - tik spožu kā saule. Salaulājoties kungs sarīkoja svētku galdu, bet svētki ātri beidzās, jo Latgalē iebruka Polijas armija, visi bruņnieki tika savākti, lai varētu kaut kā aizsargāties. Diemžēl poļi uzvarēja cīņā un nogalināja visus Latgales bruņniekus. Uzzinot to, Narūta skrēja uz cīņas lauku un, skrienot pāri tiltam, viņa pazaudēja savu gredzenu, kuru viņai uzdāvināja bruņnieks.

Pēc kaujas kungs pavēlēja sameklēt meitas pazaudēto gredzenu, bet neviens atrast to nevarēja. Šo upi, kurā iekrita gredzens, kungs nosauca meitas Narūtas vārdā. Upes dzelmē līdz pat šodiendienai guļ kunga meitas Narūtas gredzens.

Baiba Kalniņa,
11.klase,
Dagdas vidusskola

Legenda par "Sērojošo māti".

Pirms vairākiem gadsimtiem, kad debesis bija gaišākas, uz kādas ezera salas dzīvoja zemnieku ģimene. Viņu galvenā bagātība bija ticība, tāpēc uz salas viņi izveidoja vietu, kurā katru rītu pielūdza Dievu. Ražīgā gadā, kad zemnieku dzīve kļuva vieglāka, pie viņiem piedzima meitene, kuras acis bija gaiši zilas. Viņas vecāki saprata, ka ar tādām acīm pasaulē var nākt tikai Dieva sūtnis, tāpēc meiteni nosauca vārdā Marija.

Bija pagājuši vairāki gadi, un meitenes vecāki vairs nespēja nodarboties ar zemniecību, tāpēc Marija, kuras dvēsele nebija tik balta, kā visi domāja, nolēma nodarboties ar grēku atlaišanu. Ģimenes dzīve uzlabojās dažu nedēļu laikā, jo meitene par katru grēku saņēma kādu dāvanu. Pēc neilga laika nomira meitenes māte, un Marija saprata, ka viņas pakalpojumi sekmēja Dieva dusmas, bet viņas mantkārība neļāva apstāties. Marija kļuva bagātākā savā novadā. Tas ļāva viņai uzcelt pili uz kalna, kurš stāvēja tieši pie ezera.

Attiecības ar tēvu Marija sabojāja pēc mātes nāves, kad tēvs atteicās turpināt tā dzīvot un aizbrauca jaunas dzīves meklējumos. Uz pagastu, kurā dzīvoja Marija, bija atbraucis kāds jauneklis, kurš pievērsa meitenes uzmanību. Viņu attiecības nostiprinājās ātri, tāpēc jau pēc gada pilī dzīvoja Marija ar vīru un dēlu. Tolaik sāka saasināties attiecības starp meiteni un viņas kaimiņiem, jo visi saprata, ka grēku atlaišana bija bezjēdzīga. Kaimiņi uzreiz saprata, kāpēc nomira Marijas māte un kāpēc aizbrauca tēvs.

Starp kaimiņiem izveidojās grupa, kuras mērķis bija padarīt Marijas dzīvi skarbu, lai jaunā sieviete saprastu, ka savā dzīves ceļā viņa izvēlējās ne to virzienu. Kādu nakti pils guļamistabā mira Marijas vīrs. Tā bija inde, kura kopā ar vīnu tika izdzerta pirms gulēt iešanas. Šis vīns bija paredzēts sievietei, bet sliktā garastāvokļa dēļ Marija to nedzēra. Kad kaimiņi saprata, ka viņi nogalināja ne to cilvēku un ir par vēlu mainīt situāciju, galvenais gāja pie Marijas lūgt piedošanu, bet sievietes prāts bija pazudis kopā ar viņas vīru. Kaimiņš, nākot lūgt piedošanu, pamanīja, ka deg pils. Viņš pieskrēja pie tās un pamanīja, ka Marija, saķērusi savu dēlu, stāv pie durvīm un no kājām sāk pārklāties ar akmeni. Vīrs saprata, ka Dievs atbrīvoja meiteni no soda, pārvēršot Mariju ar dēlu par monumentu, kurš kalpotu kā orientieris uz pareizo dzīves ceļa virzienu.

Arī mūsdienās, stāvot pie mātes monumenta, var dzirdēt, kā deg pils, kuras pamatā bija Marijas grēki, tāpēc katrs cilvēks var sajust sāpes, ko sieviete izjuta, kad saprata, ka sabojāja savu dzīvi dažu lēmumu rezultātā. Apstājoties aiz monumenta, var redzēt salu, uz kuras sākās Marijas ceļš, melu un negatīvu emociju pilns.

Jevgēnijs Locs,
11.klase
Dagdas vidusskola

Leģenda par Ignatovas pakalnu.

Sen senos laikos, bet varbūt pirms teju īsa laika Ignatovas ciematā dzīvoja turīga ģimene, kas, nežēlojot spēkus un garu, strādāja savā un citu labā. Ģimenei bija lieli zemes īpašumi, sava saimniecība - lopi, cūkas, vistas, pīles aitas un kazas. Tāpat viņiem bija arī šķirnes zirgi (viens no tiem balts), kas tolaik bija liels guvums, jo varēja apstrādāt gan savu zemi, gan palīdzēt citiem. Ģimene pēc tolaiku mēriem bija ļoti liela - 2 vecāki, 5 bērni un vecvecāki. Katram savi pienākumi, bet pats galvenais bija nepadoties, turēties un vienmēr būt kopā.

Kādā siltā vasaras dienā viens pēc otra ģimenes locekļi vai nu sāka slimot, vai nu sadega, vai nu gāja bojā nelaiemes gadījumā vai noslīka. Sākās "melnā" svītra viņu dzīvēs. Visi tika apglabāti piemājas pakalnā, kas ir dzimtas piederības vieta.

Ģimene bija bagāta, tāpēc visi tika apglabāti rotaslietās, klāt bija dārgas mantas. Pēc tam bija daudz mēģinājumu izrakt "dārgumus", bet katrs, kas mēģināja to izdarīt, redzēja savā priekšā baltu zirgu, kas dzina prom no sētas.

Pavisam nesen, 20. gs beigās, motociklisti centās iegūt dārgumus, bet baltais zirgs neļāva un atstāja savas pakava pēdas uz motocikla.

No tā brīža Ignatovas ģimenes sētā neviens neriskēja doties, jo kas nu zina, kas tam zirgam prātā.

Elīna Staģe,
11.klase
Dagdas vidusskola

Leģenda par Andrupenes lauku sētu.

20. gadsimta sākumā Vilhelms IX nolēma ierasties Latgales laukos, lai pārbaudītu vietējo zemnieku darbu, un kā pirmo izvēlējās Andrupeni.

Par šo lēmumu uzzināja Andrupenes pārvaldnieks un lika iedzīvotājiem būvēt māju, kur valdnieks varēs dzīvot, kamēr viesosies Andrupenē. Visi Andrupenes iedzīvotāji kopīgiem spēkiem sāka būvniecības darbus un uzcēla klēti, melno pirti, smēdi un galveno lauku māju. Saimnieces gribēja pārsteigt Vilhelmu IX, tāpēc sāka cept maizi, gatavoja kļockas, kuģeli, asuškas, sieru un sviestu.

Kad Vilhelms IX beidzot ieradās Andrupenē, bija izbrīnīts ar krāšņo dabu, ar celtniecību, kā arī ar Andrupenē pagatavotiem vietējiem ēdieniem, bet visvairāk to iespaidoja lauku sēta ar salmu jumtiem. Vilhelmam IX tā iepatīkās Andrupenē, ka tas apsolīja ka pēc pieciem gadiem tas atgriezīsies uz patstāvīgu dzīvi Andrupenē, bet viņš neatgriezās līdz pat mūsdienām.

Līdz pat šai dienai Andrupenē gaida valdnieku, bet ar lielāko prieku pieņem arī citus viesus, kas grib apskatīt lauku sētu, kur 20.gadsimtā kādu īsu laiku dzīvoja Vilhelms IX. Viesiem dod nogaršot latviešu nacionālos ēdienus, kurus pēc vecām receptēm gatavo Andrupenes saimnieces.

Veronika Sosnovska,
11.klase
Dagdas vidusskola

Legenda par Andrupenes purva taku.

Senos laikos Andrupenē purva vietā esot bijis liels ezers. Ūdens tajā bijis tīrs, zivju bijis bezgala liels daudzums, un krasti bijuši gluži kā paradīze.

Cīņa starp Dievu un velnu sākās jau no tiem laikiem, kad abi prasīja no cilvēkiem paklausību, piedāvāja cilvēkiem lielākos dabas skaistumus, tajā skaitā ezeru. Bet sanāca tā, ka cilvēki vairāk klausīja Dievu. Līdz ar to velns sadusmojās. Viņš pārvērtā ezeru par milzīgu purvu.

Bet tādēļ ka velns un Dievs bija vienādi vareni, Dievs uzlika garu un stingru taku purva virspusē, kuru ne visi zināja – tikai vietējie iedzīvotāji. Laika gaitā cilvēki nezaudēja iespēju pārvietoties pa bijušā ezera teritoriju un ieguva iespēju lasīt dzērvenes.

No tiem laikiem to izmanto arī mūsdienās un nosauca to skaidri un saprotami – purva taka.

Vladislavs Beinarovičs,
11.klase,
Dagdas vidusskola

Dagdas purvs.

Kādam zemniekam Bonifācijam bija mazs sunītis. Sunīti Bonifācijs sauca par Reksi. Reksis bija ļoti gudrs suns. Tā kā saimniekam nebija sievas, katru rītu viņu modināja suns, noraudams segu zemē. Viņš palīdzēja Bonifācijam ganīt lopus.

Bet kādā karstā vasaras rītā zemnieks Bonifācijs pamodās pats, viņš pasauca Reksi, bet suns neatsaucās. Vīrs ātri piecēlās un sāka meklēt savu iemīļoto suni. Saimnieks apskatīja visu savu teritoriju, bet suņa nekur nebija. Pagāja vēl pāris stundas, bet no Rekša nebija ne miņas.

Zemnieka saimniecība atradās netālu no ciemata Dagda, kur Bonifācijs nekad nebija, jo viņš uzskatīja, ka tur nav nekā interesanta. Tomēr šoreiz saimnieks saņēmas, paņēma visu nepieciešamo un devās ceļā. Dagda izrādījās ļoti skaists ciemats. Bonifācijs prasīja ciema iedzīvotājiem, vai viņi nav redzējuši mazu suni, bet Reksis nekur nebija redzēts. Viņš apskatīja gandrīz visu Dagdu un gribēja iet mājās, bet pēkšņi ieraudzīja kādu lielu purvu, par kuru zemnieks esot dzirdējis no apkārtējiem iedzīvotājiem.

Cilvēki stāstīja, ka no šī purva nekad neviens neizgāja ar tukšu grozu, jo šajā purvā bija papildam dažādu ogu: dzērvenes, brūklenes, mellenes, avenes un citas ogas. Purvā arī auga sūnas, ķērpji, mazi bērzi, priedes, un bija dīvaini, ka purva malā auga liels ozols, kuram bija sudrabortas lapas. Zemnieks Bonifācijs apskatīja koku, kad pēkšņi viņš sadzirdēja suņa rejas no purva puses. Bonifācijs bija pārlicināts, ka tas bija Reksis, jo viņš ļoti labi pazina suņa balsi. Viņš ātri skrēja purvā un meklēja suni. Skrienot zemnieks sastapa daudzus skaistus augus un ogas, bet tos apskatīt nebija laika. Rejas bija dzirdamas jau diezgan tuvu, pēkšņi viņš ieraudzīja savu suni. Reksis rēja uz kādu zēnu, kurš gribēja izmest kaķēnu ūdenī. Zemnieks pieskrēja klāt un atņēma dzīvnieciņu. Zēns ātri aizskrēja prom, bet kaķēns, suns un zemnieks palika. Bonifācijs paslavēja savu suni, un viņš nolēma, ka kaķēnu paturēs sev. Visi trīs vieglā solī devās mājās. Pēc tam Bonifācijs saprata, kur bija pazudis viņa suns: viņš bija sekojis tam zēnam, lai izglābtu kaķēnu. Pēc šī gadījuma zemnieks ar saviem draugiem purvā bieži pastaigājās un lasīja ogas. Viņiem bija ļoti jautri katru dienu.

Pēc daudziem gadiem purvs kļuva arvien mazāks un mazāks, visi koki sāka krist un visbeidzot vispār pazuda bez vēsts. Dagda jau kļuva par pilsētu, un tajā vietā, kur bija purvs, uzbūvēja Dagdas skolu, kurā tagad mācās skolēni un iegūst jaunas zināšanas. Starp tiem esmu arī es un esmu ļoti lepna par to. Cerams, ka te kādreiz kuplos ozols ar sudrabortām lapām.

Anžela Kovalevska,
7.klase,
Dagdas vidusskola

Leģenda par Dagdas alu.

Latvijā ir neliela pilsēta, tās nosaukums ir Dagda. Blakus pilsētai nav kalns, nav klints, nezinu pat, kā nosaukt to, jo tas izskatās pēc neliela paugura. Paugurā ir ala, tā atrodas blakus nelielai upītei, kura tek jau vairākus gadsimtus, upe ir kā izmirusi, tajā nav ne augu, ne dzīvu radību. Ieejot alā, jūs nevarat ne apstāties, ne apsēsties. Tā ir tik maza, ka tajā ir jārāpo. Nevienam vēl nav izdevies noiet šo alu līdz galam. Visi saka, ka ala esot stiepusies līdz pat divdesmit kilometriem.

Cilvēki savā starpā runā, ka ala iet zem Dagdas Katoļu baznīcas. Ja noietu alu līdz galam, varētu nonākt Dagdas Katoļu baznīcas pagrabā, un tajā paslēpts daudz zelta.

Ala esot maģiska, pa vairākiem gadsimtiem neviens cilvēks nevarēja noiet šo alu līdz beigām. Pūsis, kurš mēģināja to izdarīt, saka to, ka tas esot dzirdējis dažādas balsis, redzēja zvēru ar ragiem un ar asti, tam rokās bija zobens, zvēram bija cilvēcisks ķermenis, bet kājas kā zirgam. Kad viņš stāstīja to Dagdas iedzīvotājiem, tie tam neticēja, sauca Robertu par nenormālu. Pēc pāris nedēļām Robertu atrada mirušu, tas bija nogalināts un atstāts savas mājas pagrabā. Cilvēki, kuri atrada mirušo, sacīja, ka tam esot vairāki griezumi ar nazi vai zobenu, neviens tā arī nesaprata, kurš un kāpēc nogalināja cilvēku.

Pēc tās notikuma neviens pat mēģinājis alā iekļūt.

Alvis Vaišļa,
11.klase
Dagdas vidusskola

Kā radās Dagdas ala.

Reiz, kad vēl Dievi dzīvoja uz zemes kopā ar dzīvniekiem, dzīvoja lapsa Dagda. Tā bija ruda ar baltu astes galu. Viņas mītne bija kāda vientuļa, maza, pašas lapsas spēkiem izveidota ala.

Kādu dienu Dievs bija sacepis maizi no pašiem labākajiem graudiem, tāpēc tās garša bija vārdiem neaprakstāma. Pusdienās, kad maize jau bija izcepta, pēkšņi notika kas negaidīts - meža malā sastrīdējās divi lāči. Viņi nevarēja nolemt, kam pieder tikko atrastais dzērveņu krūms. Pirms aiziešanas Dievs palūdza Dagdu, lai aizsargātu maizi no mājas kaķa. Lapsa piekrita un apsolija, ka viss būs kārtībā, bet Dievs nezināja, ka lapsas ir viltīgas. Pēc Dieva aiziešanas Dagda nevarēja saprast, kāpēc šī maize tā jāsargā, tāpēc nolēma pagaršot, bet vainu uzlikt uz kaķa. Lapsa nokoda vienu kumosu un vairs nevarēja apstāties, tāpēc tika apēsta visa maize. Dagda nolēma paslēpties savā alā no Dieva, jo zināja, ka viņš ļoti sadusmosies.

Kad Dievs atgriezās, viņš visu saprata, jo uz galda palika lapsas ķepu nospiedumi. Viņš nolēma lapsu sodīt, tāpēc spēra ar zibeni Dagdas mājvietā.

Pēc zibens spēriena ala palika daudz dziļāka un lielāka. Ir baumas, kā lapsa vēl joprojām mēģina atrast izeju no alas, tāpēc šī vieta tika nosaukta par Dagdas alu.

Armands Rutka,
11.klase
Dagdas vidusskola

Leģenda par Dagdas alu.

Sen senos laikos dzīvoja tēvs ar dēlu. Viņiem klājās grūti, labība novīta, jo bija karsta vasara, bet ļoti saslimuši.

Tēvs vakarā esot aizgājis uz krogu atpūsties. Sēžot pie galda, viņš noklausījies divu vīru sarunu par kādu alu, kurā esot paslēpta laime un bagātība. Bet pa to laiku dēls aizgājis uz mežu pēc malkas, lai iekurinātu krāsni. Dēls gājis pa nakti, neko neredzējis, iekritis bedrē un zaudējis samaņu.

Tēvs, atnākot mājās, ieraudzījis, ka dēla neesot un mājās krāsns neesot iekurināta. Tā nekad neesot bijis, tāpēc vīrs devies dēlu meklēt. Ieskrējis mežā un ieraudzījis alu, un blakus alai - dēla kurpi. Tēvs ielīdis alā un atradis tur savu dēlu esam dzīvu.

Laimīgi izlīduši no alas, viņš saprata, ka tā esot bijusi tā pati ala, par kuru runājuši vīri krogā. Dārgumus vīrs neesot atradis, pat aizmirsis par tiem, bet vienu gan sapratis, ka laime un bagātība esot viņa dēls.

Arvīds Aprubs,
11.klase
Dagdas vidusskola

Andrupenes purva taka.

Sen senos laikos aiz kādas lauku sētas atradās purvs. Šajā purvā auga burvju ogas, kuras bija bezgala garšīgas. Daudzi cilvēki gribēja tās dabūt, bet nekas tiem nesanāca, jo tā taka līdz šim ogām nebija zināma.

Taču tajā sētā dzīvoja viena vecenīte, kura zināja šo taciņu, jo tās noslēpums tika nodots no paaudzes paaudzē. Kādu dienu, kad vecenīte aizgāja uz purvu, viena ziņkārīga saimniece sagribēja paskatīties, kur aug tās burvju ogas, un slepeni devās tai pakaļ. Saimniece sekoja pakaļ vecenītei, slēpdamies aiz katra koka, lai tikai viņu nepamanītu. Pēc kāda laika viņas atnāca uz to vietu, kur auga tās burvju ogas. Saimniece bija tik laimīga, ka nepamanīja vecenītes aiziešanu. Kad laiks jau ritēja uz vakara pusi un saimniece bija jau salasījusi pilnu grozu ar ogām, tā pamanīja, ka purvā esot viena pati. Tajā brīdī saimnieci pārņēma nepārvaramas bailes, un tā saka steidzami meklēt izeju no purva. Kamēr viņa meklēja ceļu, no groza izbira visas ogas. Pēc neilga laika, atgriežoties mājās, viņa saprata, ka vajag meklēt citu iespēju, kā tikt pie šīm ogām. Nākamajā dienā saimniece izlēma, ka vajag iet visiem sētas iedzīvotājiem un katram jāpaņem pa dēlim, lai varētu atzīmēt ceļu. Tā visi sētas ļaudis izlēma doties uz purvu.

Kādu dienu, kad vecenīte devās uz purvu, sētas ļaudis devās tai pakaļ. Viņi gāja un lika tos dēļus, veidojot taku līdz pašām ogām. Atraduši šīs ogas, ļaudis priecīgi devās mājās pa sataisīto ceļu no purva ārā. Vecenītes noslēpums tika atklāts. Tā arī arī izveidojās Andrupenes purva taka, kur joprojām aug tās burvju ogas.

Viktorija Šalajeva,
11.klase
Dagdas vidusskola

The cultural and historical heritage of my region.

Dagda, Dagda region?! Someone will surely claim, that does not know where it is. Someone says that Dagda county is poor, an empty and untidy outskirts of Latvia. It is not true! My county is full of surprises. Here beauty can be seen everywhere. Here you can see the magnificent temples, mysterious mounds, tempting lakes and nice places to relax. The heart of Dagda County, of course, is Dagda. It is a small, cozy town with a rich history. Dagda as a town originated in the 17th century. In 1992 it acquired the status of a town. In its long life, Dagda has been burnt many times but always restored. It is not for nothing that the flag and coat of arms of the city and region is decorated with a phoenix - a fire bird. Holy Trinity Roman Catholic Church in the center of Dagda. Church towers are reflected in the waters of Lake Dagda, but the walls hold testimonies of its founders. The sculpture of John Augustus Hilzen in the church still looks at the worshipers.

Dagda Park is also designed by Hilzen. It is said that there was once a Hilzen castle in the park, large library, archive, cattery. Former wealth is now evidenced by many ponds and canals, exotic walnut trees and a cave full of tales. Was it really possible to get to Dagda Church?

If you listen carefully, then you can learn a lot about older and more recent events at the Dagda Center. It was once run by Jewish merchants. There were Jewish shops lined up, where you could buy everything you needed for your farm. The merchants offered the goods, dose on debt,, offered some tea. Until the Second World War (1939-1945), Dagda centre was a Jewish district. Today, only red brick buildings testify to this, distinctive tombstones and a black obelisk on the banks of the Naruta River. There, in 1941, German fascists overthrew Jews.

There are no high hills in Dagda County. But we have Lubāns castle mound. If you step on it, turn around and look at the blue water of Lake Lubonen, listen, then you will hear the saying about the church that sank on the hill.

There is a lot to see in my area. However, you can also hear it here. To hear the unique Latgalian language. It is still alive, sounds in many families and people in conversation.

In the Dagda region, Latgalian traditions are maintained and kept by the folklore groups " Olūteņi " and " Sovvālniki ". It is worth listening to the songs they sing, taking part in Tradition School classes.

The cultural heritage of my region is not just Dagda. These are 10 parishes with their rich traditions, cultural and historical values, people. My region is worth a visit, so we invite guests both near and far.

Kristija Eta Rutka,
Class 6B,
Dagda Secondary School.

Jukumu Grumuškas Hill.

Jukumu Grumuškas mound - a mound included in the list of state protected cultural monuments. Latgale mounds are Latgalian fortifications in Latgale hills. They were used for the full provincial administration and for asylum in armed conflicts. Grumuškas Jukumu mound is located in Andzeli parish, Dagda county.

One sunny and warm summer day, we went on a bike ride with my friends. Driving past Andzelis we saw a sign with the inscription: Grumuškas mound trail. We left our bikes and decided to take a walk, we walked along this trail in the woods. This path gradually led up the hill, which was also the Grumuškas mound. Around the mound, this trail is about three kilometers long. We picked up a lot of mushrooms along the way. But we accidentally walked off the trail and almost got lost. Fortunately, everything ended well.

We went around the mound and had a great time. It was an unforgettable summer adventure, because not only did we have a good time with friends, but also got acquainted with the cultural and historical heritage of Dagda district - Jukumu Grumuškas mound.

Nikola Sevastjanova,
Class 6B,
Dagda Secondary School.

Tale of Silvia's destiny.

Once upon a time there was a boy named Jacob. He and his parents lived in Latgale. Jacob's parents were peasants, many considered their family to be very hardworking, hardworking, smart and helpful. Helping was also one of the reasons they were deported. One day Jacob heard a noise at the door of the house, he walked out of his room and saw his parents talking to his neighbors, Mary and Andrew.

They were good friends with Jacob's parents, but Jacob was friends with their daughter, Silvia. Neighbors had come because they wanted to be deported from Latvia. They pleaded for their daughter Silvia to be protected from deportation. Jacob watched for a while as his parents tried to figure out if they needed to agree. Then he finally appeared and said to his parents: We could protect one man from these monsters, who are trying to deport us all because we are smart enough? In the end, however, the parents agreed, they didn't want to grieve their son so much that they were ready to take risks. Silvia was a very well-bred country girl, her parents were livestock farmers, and she did some light work that made her parents' life easier. The next day, Silvia had moved to her new home. She had her own room and now she just had to wait until she was no longer looking, and they can live a happy life together (that's what Jacob's parents thought). That same day, through the window of Jacob's room, one could see neighbors arrested and boarded. It was already March 22, deportation was planned for March 25, so the soldiers were actively searching for Silvia. All people hoped that no one will find the little girl, but they didn't know where the girl was hiding and who was hiding her. Rumors that soldiers can't find the girl spread quickly. Soldiers searched the house for several girls. Jacob's parents thought that the soldiers would soon stop looking for Silvia, because she was upset. They were mistaken, the soldiers were just starting to look for the girl. While they were looking for Silvia, she sat at home and never left. The kids had played different games together, did different homework and waited whenever they could go out and play a game there. When it came March 24, the whole family could breathe peacefully, seeing no soldiers on their way home. Parents finally allowed their kids to run around a bit, but be very careful. Sylvia and Jacob didn't even notice she had run too far from home. They returned home and were noticed by one of the soldiers on their way. It was now known where Silvia was hiding. The soldier told his comrades about what he had seen, and they went to arrest the family. Jacob and Silvia were at home then, playing cards when they heard a knock at the door. As they left the room quietly, they saw soldiers with guns in their hands and parents, who talked to them. Then the soldiers entered the house and immediately noticed two children watching what had happened. The soldiers arrested Jacob, his parents and Silvia. They were then taken to prison by other arrests where Silvia met her parents.

It was decided to send Jacob's parents and Silvia's parents to Omsk. But Jacob and Silvia to Irkutsk, two different areas of the USSR. Silvia's parents were not angry with Jacob's parents because they knew that they had done all they could. All the people in the city had read and sadly accompanied their former neighbors, friends, parents or children. They listened to how the leader of the soldiers said it would be with anyone who violated USSR laws or hiding criminals. It was one of the saddest moments for many people who were deported. Now there is a monument created by Alvine Veinbaha in Dagda that will not let people forget about the event.

Kristīne Ižika,
Class 7B,
Dagda Secondary School.

**Legend.
Tsar's Hill.**

In ancient times there lived a Tsar. He went with his army to conquer new lands. They stopped on the hill to have a hearty lunch. Rich tables with gold dishes were laid because the Tsar was very wealthy and ate only of gold dishes.

They wanted to move on but at that moment the battle began. The horses were afraid of the shots and started running where their eyes were showing. The tsar ran into a nearby lake and drowned. It is said that his precious hat was also buried there.

This hill is called Tsar's Hill, which is still called today. It is located on the edge of the Dagda - Asūne road.

Elvis Krūmiņš,
Class 7A,
Dagda Secondary School

Vecdome oak.

In 1916 during the World War I, Old Believers who fled Russia lived in Vecdome. One of them was very rich and stingy. He realized that there was some time left until his death. Unwilling to share their wealth, the wealthy Old Believer decided to hide them. The man picked up a nail box, removed the nail from it, and put about 100 gold coins and all his jewelery. Then he started thinking about where to hide the chest. As he strolled through his own land, he noticed an oak tree. The man decided to hide his chest under the oak roots, and so he did. The man was afraid that no one would find the box. He planted another 25 oaks around the oak and hid a similar box full of nails under each. No one has yet found their chest with 100 gold coins and jewelery.

Linards Kalniņš,
Class 7A,
Dagda Secondary School.

Tale of a guy who built a church.

Once upon a time in Dagda there was (perhaps did not live) such a Hilzen family. Everyone in this family was at peace and lived the same life as others. But there was one guy. He was called John. He never wanted to sit down, but was always on the move. John also encouraged other members of the tribe not to “sit down,” but they were accustomed to a peaceful life and did not want to change anything. With time, John grew up and started living his life.

John left the family and got married. He had a lovely baby named Joseph. On a sunny, summer morning, John saw a wooden crane in his dream. It wasn't beautiful. On the contrary, it was ugly. It turned out that this building had previously been in Dagda but had suffered a severe fire and there was no one who wanted to renovate it. For a while, John walked with a “stone face” and thought, “Maybe I'll be the one to rebuild this building?” He thought for another week, and then firmly decided, “I will build the church, and no one will interfere with me; I will do what I want!” John built and built and built a three-walled masonry crane with two towers, galvanized tin roof, cement floor and masonry vaulted ceiling. Men with carts led the land from the shore of Lake Dagda. In height it was 38 m long and 28 m wide. “Well, this is a mighty church!” Thought John.

Then John moved to church with his family and decided to invite German Jesuit Michael Roth. In 1749, Roth began his mission in Dagda, founded by Hilzen. Michael Roth was a very good person. He supported the hard working farmers of Latgale, treated and taught their children. After Roth's death, Hilzen buried him in the underground vaults of the Dagda Catholic Church's green-flowering courtyard.

A few years later Hilzen himself died (jumping off the roof of the church), but no one destroyed the church. The Hilzen relief remains in the Dagda church. It was bought back in 1801 by the Buinicki family. The new head of the church was replaced by the new Kazimirs Buiņickis. He made a major contribution to the development of the church by purchasing three ornate stone altars, Immaculate Conception of the Blessed Virgin and the Holy Trinity, Baroque pulpits, Baptistery. But the most important contribution of Buiņickis was to the 18th-century sculptural group “Baptism of Christ.”

Many years have passed, and now in 2020 the Holy Trinity Roman Catholic Church in Dagda proudly paints at the foot of Lake Dagda. It is visible from all sides, no matter if I come from Aglona, Kraslava, Rezekne or Asūne, the church will also be visible in all its glory. The most beautiful can be seen at night - the church is shining, and it is an unrealistically beautiful view. We Dagdas people can be proud to have such a historic site in our little town of Dagda.

Please do not be lazy, go to the church and see its luxurious and charming beauty.

Juliāna Silineviča,
Class 7B,
Dagda Secondary School

Lubāns castle mound in different seasons.

Lubāns castle mound - is located on the western border of Dagda town, on the left side of Dagda - Kraslava highway. At the foot of the hill is Lake Lubāna - Luboneņš.

The castle mound has a well-equipped walking and resting place. There is a viewing area with a great view of well-kept and large fields, narrow country roads. Looking at the other side you can see Daugavpils Construction Technical School, which consists of several sectors and apartment buildings. Its place is very popular with families with children. I also visited the Lubana castle mound with my family, where we baked hot dogs and celebrated with a fun company, because kids have a place to run. We had a picnic by marking the lantern, lighting it and launching the blowing wind over the tops of the trees. In winter, the mountain is also full of children. The children laugh as they go up the mountain with bags full of food, thermos with tea or coffee and they pull sleds in their hands. When the kids arrive, they go out on one of the three slides, and when this outing track gets tired, the kids go out on a new path. Eventually, all three lanes go. Sometimes children go and look for new places to glide, often not with a new lane, but with torn pants and bruised blue.

In the spring, as the sun shines warmer, young and old couples join hands on the Lubana Mound to see the green fields, breathe in the smell of pine buds and listen to the spring tweet of birds.

In the summer, many families and companies go to the mountain to bake meat, because the hillside has a specially equipped area with benches and a baking box. In the morning you are able to pick strawberries and raspberries, very delicious berries.

In the fall, people visit the mountain to see the spectacular scenery from the viewing area where nature has blended all the colors together and painted the surroundings. You can also watch migratory birds fly to warm lands. Listen quietly to the wind and think.

I would recommend to all visitors of Dagda County not to sit in front of the TVs and phones in the winter. But in a fun company with sleds and off the Lubana castle mound. Let it slide well! See you on the mountain!

Raitis Locs,
Class 7A,
Dagda Secondary School

Legend about Narūta.

In ancient times Naruto's place was a long, narrow path. According to legend, every night this forest trail went out of the thicket, which is why the trail was so deep. A swamp near the forest is now Lake Ežezers. The trail led to the lake, and every day, week, month, the forest-long trail became deeper and deeper. Over time, people noticed that water was beginning to flow into the trail. After a couple of years, the trail swung to the other side and connected to another swamp, the present Lake Dagda. Here, too, water began to flow. The further, the more water came in the sunken path.

As the trail was no longer run by the water, people sold it as a river, but couldn't figure out a name to listen to. Nearby was a writer who liked to sing while collecting hay in the forest. From time to time, the writer chuckled, „Na - na - rūta - rūta!“. The echo echoed his cry of delight. People in the village heard it. They repeated, pointing to the river: “Na - na - rūta - rūta!. Narūta! Narūta!”.

That was the name of the river, which picturesquely bends over Dagda and proudly falls into the clutches of Lake Dagda.

Aļona Pīsarjonoka,
Class 8A,
Dagda Secondary School.

Dagda Godmother.

Behind the big, green forests, in the corner of Latgale, in the eastern border, surrounded by sunlight and surrounded by the good people's minds, stands the outstanding building of our city - Dagda Catholic Church. It invites all people and travelers, locals and foreigners, Catholics and members of other religion.

Here the road is used both on foot and driving. Dagda Church is a source of power that attracts many people not only in the larger Catholic festivals but also in everyday life. It is a great desire to feel faith in the good, a desire to be more sympathetic and sincere. People come here for advice, for compassion, some for strength and understanding. Above all, it is easier for anyone who has found their way to the Dagda Church to continue their daily work or to take on new responsibilities.

Each church invites people to it, but the ruling atmosphere of the Dagda Church makes it a thousand times more powerful. We are proud of this outstanding temple in the city of Dagda because we have a place to organize our thoughts, our strength, and to thank God for our great or small achievements.

Lana Žvirble,
Class 8A,
Dagda Secondary School.

The pride of the town is the Pine Mountain.

My town is not that big, but it has its own pride here too, in my opinion, it is the Pine Mountain. Like other beautiful places in the town, the mountain originated long ago.

The Pine Mountain is frequently visited throughout the seasons. It is not big, but there is enough space for entertainment, relaxation, peaceful walks for both children and adults. During warm seasons, people have picnics, strolls and watch the beautiful scenery overlooking the mountain. In the cold seasons, you can go downhill with sleds or make white, smiling snow-lovers, who will enjoy the day and night of the mountain. But the main treasure of the mountain is the pines, so the air here is healthy, fragrant.

There are many pines, they are very tall, stately and I feel proud. From the bottom, the tops of the pines seem to reach the sun and tickle it. The sun then smiles through the pine branches and pours warmth, light and vitality upon us.

It's hard to imagine where town dwellers could have had such a good time without Pine Mountain. It is the natural heritage, the pride, the heart and the good memories of the city of Dagda that will remain in each of us, even as we travel the world.

Kitija Jermolajeva
Class 8A,
Dagda Secondary School.

Andrupene Farmstead.

Andrupene Farm is a Latgalian complex of buildings from the beginning of the last century, consisting of a house, a barn, a sauna, a forge, a roar, a barn and a potter's workshop. It's a great place to come with family or friends and have a good time. Behind the museum, nature lovers can hike the bog trail.

The museum is located in a very beautiful place - on the highest hill of Andrupene, which offers a picturesque landscape of Andrupene, but you can see in the rooms how in Latgale people used to live, there are old household items and tools. If you come on a day of activities or tourists, you can learn how to make butter, knit socks, gloves and, of course, how to make bread.

Bread and food are of great value to our museum. In my opinion, there is no person in Andrupene Parish who has not tasted farm bread. The secret of delicious bread is that it is prepared according to old traditions. But at the farm you can enjoy not only bread but also very tasty butter, kļockas, kuģeli, asuškas.

There are many interesting events taking place in the Andrupene farmstead, which are attended not only by Andrupenians but also by visitors from neighboring parishes. In summer we can celebrate Midsummer together, watch a show by a local amateur theater, cut a lovely Midsummer Wreath, dance and dance all night long.

The Farm holds events at all seasonal festivities and usually provides a proper feast. For example, in John - cheese, in Meteni - pancakes, in Miķelis - vegetable soup. Our folklore band "Sovvoļņiks" always performs at the festival and everyone likes their Latgalian folk songs. Often our school folklore group " Saiveena " performs together. We sing and dance folk dances. Aija Vaičule, our teacher, has been a great inspiration to many. So, if the farmyard celebrates a holiday, no one will be bored.

If someone wants to spend time in a different way, they can go to the potter's shop to see all his work. An interesting event is the burning, opening, viewing of the Great Pottery Oven, as well as the market twice a year.

I love the 'Meet Your Master' event because each visitor can try their hand at work: forging, weaving, carving.

As the museum is located on the highest mountain of Andrupen, in winter we enjoy sledging or bowls, skiing and then enjoying hot herbal tea.

We, Andrupenians, are proud to have a museum called " Andrupene Farm " in our village as we get to know ancient traditions and dishes thanks to its hardworking staff. The museum has enriched our lives and allows people from other regions to get an idea of Latgale.

Elīna Aprube
Class 9,
Andrupene School

Kroma Kolns.

One of the most interesting places in Andrupene parish of Dagda district is definitely the Prism Column or Kroma Kolns. Let's go on a trip there! Located in Zundi, on the very edge of Rezekne county, in recent years, this mountain has been a favorite historical hour for many tourists. So what exactly is going on there? Why do tourists come there? I will tell you right now.

When you arrive at and climb up the Kroma Kolns, you are overwhelmed by the feeling that you have traveled back in time, the monk Nestor wrote in his chronicle. You are 9-11. century. in the settlement of the Latgalian tribe.

The main object of attention is definitely the wooden castle with all the fortification structures of that time. Of course, the castle is only a reconstruction, it is not a real, preserved 9th century wooden castle, so you can walk in it without fear of breaking the historic floor. The castle is still being actively upgraded and are under construction.

Of course, the castle is not the only sight on this wonderful mound. During the holidays there are various workshops, such as iron blacksmith station, beekeeper place, cook tent and others. You can try armor on the hill, hold swords, shields, even bows in your hand.

On the pre-last week of August, there is the Kroma Mountain Festival, of which I have also been a part of. Folklore groups, artists and craftsmen come to the village during the holidays. The hosts are not lazy either. Two years ago, when I was at the feast, the men of the Brotherhood of the Krom Column had built a real wooden catapult on wheels, in real shape and size.

In addition to the sights on Kroma Mount, I also mentioned such as the Brotherhood of Kroma Mount who also built a big catapult. It is an important supporter of the existence of Kroma Mount. It is made up of Latgale history and castle mound enthusiasts who study, maintain, learn and teach others about the Kroma Mountain. The association or fraternity, as they call themselves (because they call themselves because of the history of these mounds as one big family), also planned, organized, built and realized their dream of this lovely and rich history mound.

The brotherhood is still growing and expanding. The Brotherhood of the Kroma Mountain is the only active association of its kind in Latgale, which is very active in researching, exploring, demonstrating and welcoming tourists. On prior request, you will be greeted by a guide on Kroma Mountain, who will tell you in more detail what you can see here. This could be a trip to Kroma Mount.

For me, Kroma Mount is a special place just 5 kilometers from my house. Nowhere in Latgale, even in Latvia, have I been to a place where it would be better to enjoy the 9-11. century. Latgalian tribal life. Here you can really see everything not by the glass, but walk and feel it. Visiting this place will leave no one indifferent, awakening joy, excitement, and locals - pride. I am also proud of such a cultural and historical object.

Viesturs Streļčs,
Class 9,
Andrupene School.

Andrupenes swamp trail. A legend.

In ancient times, a giant lived in a small, small village. Everyone was afraid of him and tried not to meet him, but there was one little boy who always teased and ridiculed him. One cool autumn morning the giant met him, carrying a large stone. The little boy mocked his clumsy husband for being fat and awkward. A giant threw a stone at the boy, and there was a deep pit where the giant himself fell.

After a short time there was a swamp. The boy's parents tried to find the boy there and made trails there, creating a swamp trail that only the locals knew.

After a while it was called the Andrupene Bog Trail. In the past, people have told us that a swamp roars like a giant in the early morning, but in the twilight, a boy crying on a boardwalk.

Guntars Trofimovs,
Class 10,
Dagda secondary school

Lubana Hill.

Once upon a time there was a large castle in Dagda. The landlord Lubāns lived there. His finances and revenues fell, and all the servants - the people of the people - left him. Realizing that the thing wouldn't go well, he went to the local witch and asked for help. She advised to make a deal with the devil, and Lubans did. The covenant said that the devil would give him enormous money, glory, but take his soul for reward. By signing blood, Luban became the richest manor in all of Livonia.

Years passed and it was time to pay back the devil's share of the treaty, but Lubans wasn't a fool and created a defensive field around the castle so the devil couldn't get inside. Lubāns lived in the castle for 3 years. The devil, realizing that he was deceived, dragged Luban's castle underground, but at the place where Luban signed the treaty created a lake so that those who would deceive him would be drowned in the lake.

This is how the Lubāna Castle and Lake were formed. People say that at night, as you pass by the lake, you can hear the devil digging and continuing to lock Lubana Castle.

Raimonds Eisaks,
Class 10,
Dagda secondary school

Roman Catholic Church of the Holy Cross.

Asūne Catholic Church has been collecting its history for about four centuries, it is a cultural heritage of Latvia, Latgale, Dagda region, which originated in 1680.

The first Catholic wooden church in Asūne was built at the end of the seventeenth century and was built at the expense of King John the Third of Poland. It was built without the help of the manor, with members of the congregation themselves supplying workers, materials, food and firewood. Today, a stone church was erected in place of the old wooden church (early nineteenth century). Legends have it that priests Ignācijs Šidlovskis and Aleksandrs Meškovskis are buried in the church garden.

In ancient times, the church was the holiest place where people gathered every weekend to pray for their loved ones, to pray to God for what they wanted. In the past, the church meant human conversation with God Himself, a place where everyone was on the same level, a place where man was forgiven. In my opinion, people nowadays often pay less attention to prayer and often do not even think about going to church and praying for themselves and their loved ones, but there are also many people in the Asūne Church for celebrations, glamorous ceremonies and crusades around the church building. My grandparents, especially my grandfather, also often go to church.

I think the Asūne Church is an adornment of our village that attracts both locals and tourists.

Ralfs Daniels Rakickis,
Class 10,
Dagda secondary school.

Modern tale about Ežezers.

One sunny day, Mother Nature, seeing people tired after her hard week's work, decided to do something good - create a place for people to chill and relax over the weekend. She called on the animals for help, and the workers soon dug up the lake.

When the lake was ready, she wondered how it could be called. Immersed, he looked around and suddenly noticed a delayed one, a small ball of needles, a hedgehog who was swiftly flowing through the fragrant grass. Mother Nature decided to name the lake created by her assistants as the hedgehog's name – Ežezers.

As soon as the devil learned that a new lake had been dug for the people, he was there to do something evil, because he could not live otherwise. The devil threw dozens of huge stones, counting them in good faith to fill the lake. When the number reached 35, the devil moaned because he was tired.

On Sunday morning, 35 giant rocks turned into 35 Ežezers Lake islands. It also created the richest island in Latvia, Lake Ežezers, where people gather in the warm summer days to enjoy the rest and gain strength for new good deeds.

Milāna Gorbunova
Class 10,
Dagda secondary school.

Folklore group “Saiveņa”.

Andrupene Elementary School folklore group “Saiveņa” started its history about forty years ago, but it did not last long. Only many years later, Aija Vaičule, a music teacher at Andrupene Elementary School, renewed the band with her class and called it “Saiveņa”, just as it did back then. Saiveņa - translation from Latgalian is a family. Folklore band Saiveņa will be celebrating its 10th anniversary next year. For nine years, the folklore group has achieved a great deal in terms of dancing, singing, telling stories and jokes.

Folklore band participated in “Song Festival 2015”. It was a great honor to participate in them, because not every folklore group can attend them. It cannot be said that other folklore groups are worse than those on the big festival, but in order to achieve good results and get there, there is a lot of work to do, not just in singing, but in every possible direction that fits in with folklore.

For three years in a row, the folklore group “Saiveņa” has been participating in the two-day festival “PEPT” - “The Flock, the Flock”. This festival is 35 years old. For the first time our folklore group participated in the festival in 2012, then the festival took place in Jelgava, in 2017 in Vecpiebalga, in 2018 in Livani and in 2019 in Iecava. The festival gives children, schoolchildren, adults the opportunity to share experiences and learn from others. At this festival everyone from the folklore community can find new friends. The festival is like a little “Song Festival” because in two days away from home, away from home, folk band members have the opportunity to make new friends, and this acquaintance encourages several elementary school students to choose the high schools where folklore exists. And most importantly, you can get acquainted with the dialects and culture of other regions and show the cultural heritage of Dagda region to other folklore groups.

I am proud that for many years now I have been a member of the folk band Saiveņa, that I have preserved and enhanced the cultural heritage of my region. Our folklore group needs to participate in almost all the big events we are invited to, because folklore groups are then valued, so we have to work hard, listen carefully to what the jury recommends, and also do everything at a high level to develop and grow.

Folklore group activities are not only hard work, because both pupils and adults, working together, spend their time usefully, preserving not only Latgale cultural heritage, but all Latvian folklore values. Andrupene Elementary School folklore group “Saiveņa” is waiting for everyone who wants to preserve and bring to the people the culture of their country - the cultural heritage of Dagda district.

Aļona Burceva,
Class 10,
Dagda Secondary School

Dagda cave.

In olden times there lived Ješka, the son of Stanislav. He was smart, strong, witty, caught fish in Lake Dagda and sold them on the market.

Lived a guy in the village of Dagda. There was peace and there were peaceful people. One evening, robbers arrived in Dagda unexpectedly. They robbed, burned houses and devastated the countryside without the slightest mercy. Ješka, realizing that he would not be attacked by himself, distracted his enemies, ran to the cave and disappeared. The robbers ran after them, but could not catch the boot. The next morning, Stanislav's son slipped out of the cave. A day passed, then a week, then a year, but none of the robbers had left the cave.

Locals telling us that every full moon night, weird voices, as if inhuman, are heard from the cave

...

Jānis Ciganovičs,
Class 10,
Dagda Secondary school

Legend about the Dagda Cave.

It happened in ancient times, when people ruled the earth.

All the inhabitants of Dagda lived as they wished and did not obey the law. God had told them to sow the fields, to graze the cattle, and to cultivate the land that was given to them. However, people seemed to have all this stuff, everyone had money for which they could buy their livelihood. Every day they held feasts and devastated God's good. God was patient and waited for the Enlightenment to come upon them.

People didn't want to change, they did well. And the day came when the measure of God's patience was full. He thought of disciplining people. It sent an earthquake, a storm, and bad weather. Then the lightning threw the spear down so hard that a crevice formed on Dagda Hill. People were so frightened that they had to look at it. He who saw it with his own eyes had enlightenment, and realized that it could no longer live. It was the birthplace of the famous Dagda Cave.

Kārlis Kristofers Kikovka,
Class 11,
Dagda Secondary school

Legend about Dagda manor park.

In ancient times, in the 17th century, the Hilzen family lived. Being rich and wealthy, they lived well than they lacked. Their wealth was the vast land possessions. Here, too, Dagda Manor was built with its spacious, splendid buildings, a large park, a mansion, an observatory and, of course, a library, as it was for every noble family.

It was a year of harrowing times, and the farmers had nothing to meet with such high demands on Hilzen fees. But Hilzen did not retreat and demand grain. Not knowing where to take the grain, the farmers decided to burn the Dagda manor with all their owners. But Hilzen, seeing the fire and the angry peasants, fled the underground passages, which are still extant today.

Many years later, the Dagda open-area stage was built here, where today the people of Dagda County celebrate the festival in a rich manner, also observing ancient traditions. Dagda Park became a favorite walking and resting place for Dagdans. People here draw strength from centuries-old trees, feeling the power of culture through dancing and singing.

Katrīna Maceviča,
Class 11, Dagdas Secondary school

Memorial room for Konstantin Raudive and a memorial stone.

Each region has its own cultural and historical sites that the locals can be proud of and which are worth a visit for both residents and tourists.

In my hometown, Asūne village, there is a commemorative room for Konstantin Raudive, who is proud of the locals, because K. Raudive can be called the most famous Latvian in the world after World War II. As we know, Raudive was a Latvian psychologist, philosopher, writer and parapsychologist. Born into a family of five children of poor farmers, Vikentijs un Rozālija, he was able to achieve much with the dedication and perseverance. Many know K. Raudive as an excellent translator, he knew 7 foreign languages. His most popular translation is Miguel de Cervantes's novel 'Don Quixote', which I also read during literature classes and was very proud that K. Raudive started his life in my parish. But others know him as the best-known parapsychologist who believed that a post-mortem life existed and that voices of the dead could even be recorded.

Konstantins Raudive was studying at Asūne Elementary School in honor of his world-renowned leader, a commemorative plaque was unveiled at Asūne Elementary School in 1998, and a memorial room opened for visitors on the writer's 90th birthday. In the memorial room you can see his photos, his biography, his creative activity. A memorial stone has been erected in place of Konstantins Raudive's home, Barinavci. This place, now surrounded by forest, is well maintained. I, too, took care of that when I was studying at Asūne Elementary School and working in the Heritage Circle. Last summer, Dagda County Youth Associations went there.

On the next anniversary of K. Raudive's birthday, a conference was held at Asūne Elementary School, attended by his countrymen, DU lecturers, representatives of Latgale Research Institute, his relatives and several creative competitions of Latgale pupils.

K. Raudive is on the list of “100 Latvian personalities”, and his name is heard much more often abroad than the name of his wife Zenta Maurina, a prominent Latvian essayist.

I am proud that many outstanding and intelligent people, including the world-renowned philosopher Konstantins Raudive, have come from Dagda County, a small municipality in Asūne, to remember, appreciate, study and study him. I am proud of the cultural heritage of my region.

Irina Jefimova,
Class 11,
Dagda Secondary School

TDA “Dagda”.

In 1977, a young folk dance group “Dagda” was founded in our hometown. From the very beginning, any young person from the region who wants to dance and bring to life our important cultural and historical heritage - folk dances - can find their place in the group.

I joined the TDA Dagda family two years ago, and so far I have not had a single day of regret for my decision to dance in this band. We all share a great love for dance and overcoming ourselves before coming on stage. TDA's Dagda family is very large. The team of the moment continues what they have ever started - dancing with a particularly sincere smile every step and indulge in a wholehearted dance, even when it hurts when they are tired.

The group has its own history and heroes. The composition changes every year and it is a pleasure that what started many years ago does not cease to exist, so I think that is the cultural heritage of our region. Several generations of dancers have changed, band leaders and dances, costumes have changed, but one remains unchanged - one sense of wholeness.

What would TDA Dagda be without its leaders? The group had many - Ina Zandare, Joseph Ornican, Valda Timule, Aija Utkin and Rita Vaišļa. This year, the TDA family was joined by both young, stately dancers and new manager Marika Vaičule. Each leader has learned something important, increased his love for dance, and helped TDA Dagda grow.

Every dancer, every band leader, has done a tremendous amount of work to make the ensemble a truly enduring cultural heritage of Dagda County - a gorgeous business card. Without the TDA “Dagda” dances there is no regional concert. I am very pleased that there are people in our area who spend their free time on dance and who bring the splendor of dance to the people. I am proud to be a part of this collective, and that I am also cultivating the cultural and historical heritage of the cultivated region and the entire Latvian nation.

Jana Poļaka
Class 11,
Dagda Secondary School

Dagda Secondary School.

Cultural heritage is important and important not only for history, but also for our growth, because everything around us forms our culture, because everything that is culture is our pride and wealth - including our educational institution.

I believe that Dagda Secondary School is an outstanding cultural and historical heritage of our region, educating students in the area, cultivating a diverse tradition of celebration, creating opportunities for singing, dancing, creativity and other diverse personality-building skills.

Culture and its history are related to what we do in our daily lives, how we enrich the spiritual and emotional world of ourselves and our contemporaries, so every sound song and every elaborate folk dance, learned and performed, for example at a school concert, becomes an integral part of cultural history. . In my case (because I have been dancing folk dances for many years at school) in the cultural history of Dagda Secondary School. Moreover, this heritage is being promoted in other regions and even other countries, thus enriching and multiplying it.

It often happens that some of the facts of history go with those who did not preserve it, do not describe it, do not summarize it. Although many decades on, people will have the opportunity to learn about the cultural and historical heritage of Dagda Secondary School, our school has a school museum that preserves facts about the school's history and cultural traditions. My school has its own special cultural history, which is most abundantly enjoyed by those studying or studying at Dagda Secondary School.

Karīna Kuzmenko,
Class 11,
Dagda Secondary School

Legend about Narūta and Asunīca.

In ancient times, in a small village on the shore of Lake Dagda, which later became known as Dagda, there were two sisters with unusual names: the oldest - Naruta and the youngest - Asunica.

One hot summer day, a sister went for a swim and met a young man who was living near Lake Dagdas ezers and drove daily to a village near Lake Dagda. Both sisters really liked the young man. After a while, he decided he wanted to marry Naruta. After the wedding, the young man took his wife home to their home, where they lived happily ever after. The stepdaughter couldn't accept the fact that her lover also married a sister.

One evening she was crying on the shores of Lake Dagdas ezers. Longing for her sister and sweetheart, she realized she no longer wanted to live and drowned in the lake.

People said that immediately after this accident a small river had formed, which flows out of Lake Dagda. The river is named Asunīca. The elder sister, who did not endure the death of her sister, also drowned at Lake Ežezers. That evening, the river Naruta, which flows out of the Ežezers and flows into Lake Dagdas ezers, has formed.

Polina Smoļaninova,
Class 11,
Dagda Secondary School

Skarbovka Swamp.

One day, Dārta thought he'd go pick berries on the swamp. The girl heard stories about this swamp from her grandmother.

Once, this swamp was once the site of shamanic rituals. Even a hand with a ring was found there. The hand was believed to belong to the chief shaman. Not everyone could get past the raging bull that people thought had been enchanted and guarded the place for hundreds of years.

But Dārta did not believe these stories. She took a curve and went to the swamp. Already close to the swamp, she saw a black, large sleeping bull. A little scared, the girl quietly squeezed past him. The girl, going through her braces, was amazed at the big berries and immediately started reading. Excitingly reading, the girl did not immediately notice a black floor in a black coat and black hat. Noticing this unusual guest, the girl kept reading but kept an eye on her. What amazement she had when the black floor repeated all her quips and approached her. Grabbing the curve and without looking, the girl ran out of the woods.

From now on no one is approaching this swamp anymore.

Agate Krilova,
Class 11,
Dagda secondary school

Naruta's ring.

During the Russian Empire, there was a gentleman in present-day Latgale and a daughter named Naruta.

Naruta was in love with the knight. She told Dad about it, and Dad ordered the knight to come to him. The knight was proud, but the gentleman liked him, and so the knight was allowed to marry his daughter, Naruta. The knight bought a gold ring with amber - as bright as the sun. During the marriage, the Lord organized a festive table, but the celebration ended quickly as the Polish army invaded Latgale and all the knights were gathered to protect themselves. Unfortunately, the Poles won the battle and killed all the knights of Latgale. Upon discovering this, Naruto ran to the battlefield and, running across the bridge, lost her ring, which was given to her by a knight.

After the battle, the Lord ordered a search for the daughter's lost ring, but no one could find it. This river, where the ring fell, was named by the Lord on behalf of his daughters, Naruta. Until today, the ring of Naruta's daughter is lying in the river.

Baiba Kalniņa,
Class 11,
Dagda Secondary school

Legend about “Sērojošā māte”.

Centuries ago, when the sky was brighter, a peasant family lived on an island on a lake. Their main treasure was faith, so they made a place on the island where they worshiped every morning. In a productive year when peasant life became easier, they gave birth to a girl whose eyes were light blue. Her parents realized that only an Messenger of God could come into the world with such an eye, so the girl was named Mary.

Several years had passed and the girl's parents were no longer able to farm, so Mary, whose soul was not as white as everyone thought, decided to go about remission. Family life improved within a few weeks as the girl received a gift for each sin. The girl's mother died shortly afterwards, and Mary realized that her services had fueled the wrath of God, but her greed did not stop her. Mary became richer in her district. This allowed her to build a castle on a hill that stood directly on the lake.

Mary's relationship with her father was ruined after her mother died, when her father refused to continue living and left in search of a new life. There was a young man coming to the parish where Mary lived, who drew her attention. Their relationship quickly developed, so after a year, Mary and her husband and son lived in the castle. At that time, the relationship between the girl and her neighbors began to intensify, as everyone realized that forgiveness of sins was meaningless. Neighbors immediately understood why Mary's mother died and why her father left.

A group of neighbors formed to make Mary's life harsh, so that the young woman realized that she had chosen the wrong path in her life. One night Mary's husband died in the bedroom of the castle. It was a poison that was drunk with wine before going to bed. This wine was for the woman, but because of her bad mood Mary did not drink it. When the neighbors realized that they had not killed the man and it was too late to change the situation, the chief went to Mary to ask for forgiveness, but the woman's mind had disappeared with her husband. A neighbor came to ask for forgiveness and noticed the castle was burning. He ran up to her and noticed that Mary, grabbing her son, was standing at the door and starting to cover the stone with her feet. The man realized that God had freed the girl from her punishment, turning Mary with her son into a monument to serve as a guide to the right course of life.

Even nowadays, standing at the mother's monument, one can hear the burning of a castle based on the sins of Mary, so every man can feel the pain that a woman felt when she realized that she had ruined her life as a result of some decisions. Stopping behind the monument, you can see the island where Mary's Way began, full of lies and negative emotions.

Jevgēnijs Locs,
Class 11,
Dagda Secondary school

Legend of the Ignatova Hill.

In ancient times, but perhaps shortly before, the village of Ignatova was home to a wealthy family who worked for their own benefit and for the benefit of others. The family owned large estates, their own farm - cattle, pigs, chickens, duck sheep and goats. They also had breed horses (one of them white), which was a big benefit at the time because they could handle their own land and help others. The family was very large at that time - 2 parents, 5 children and grandparents. Each had their own responsibilities, but the most important thing was not to give up, to hold on and always be together.

On one warm summer day, one after another, family members either became ill, either burned, died in an accident, or drowned. The black dash began in their lives. All were buried on a backyard hill, which is a family home.

The family was rich, so everyone was buried in jewelry and expensive belongings were present. After that, there were many attempts to dig up the "treasure," but anyone who tried to do it saw a white horse in front of him fending off the fence.

More recently, in the late 20th century, motorcyclists sought treasure, but the white horse did not allow and left his horseshoe on the motorcycle.

From then on, no one would risk going to the Ignatova family yard, because who knows what that horse is in mind.

Elīna Staġe,
Class 11,
Dagda Secondary school

Legend about Andrupene farmstead.

At the beginning of the 20th century, Wilhelm IX decided to visit the Latgale countryside to test the work of local peasants, and first chose Andrupene.

The Andrupene governor learned of this decision and ordered the inhabitants to build a house where the king could live while he was in Andrupene. All the inhabitants of Andrupen joined forces to start construction work and built a barn, a black bathhouse, a fork and a main farmhouse. The housewives wanted to surprise Wilhelm IX, so they started baking bread, making kļockas, kuģeli, asuškas, cheese and butter.

When Wilhelm IX finally arrived in Andrupene, he was amazed at the magnificent nature, the construction, and the local dishes made in Andrupene, but most influenced by the farmstead with thatched roofs. William IX liked Andrupene so much that he promised that after five years he would return to independent living in Andrupene, but he did not return to the present day.

To this day, Andrupene is awaiting the King, but is also pleased to welcome other guests who want to visit the farmstead. where Wilhelm IX lived for a short time in the 20th century. Guests are given a taste of Latvian national dishes prepared by the old hostesses of Andrupene.

Veronika Sosnovska,
Class 11,
Dagda Secondary School

Legend of the Andrupene Trail.

In ancient times, there was a large lake instead of a marsh in Andrupene. The water was clean, the fish were endless, and the shores were like a paradise.

The battle between God and the devil began when both demanded obedience from humans, offering people the greatest natural beauty, including the lake. But it came to pass that people listened more to God. So the devil became angry. He turned the lake into a huge swamp.

But because the devil and God were equally mighty, God set a long and firm path on the surface of the swamp that not everyone knew - only the locals. Over time, people did not lose their ability to move around the area of the former lake and got the opportunity to read cranberries.

From that time it is still used today and called it clear and understandable - the bog trail.

Vladislavs Beinārovičs,
Class 11,
Dagda Secondary school

Dagda Swamp.

One farmer had a small dog, Bonifācijs. The dog was called Bonifācijs by Rex. Rexis was a very smart dog. Since the landlord did not have a wife, he was awakened every morning by a dog tearing the blanket to the ground. He helped Bonifācijs graze the cattle.

But on a hot summer morning, Bonifācijs, a peasant, woke up himself, called Rex, and the dog did not cry. The man quickly got up and started searching for his favorite dog. The landlord looked at all his territory, but the dog was nowhere. It took another couple of hours, but there was no mention of Rex.

The farm was located near the village of Dagda, where Bonifācijs had never been, because he thought there was nothing interesting. This time, however, the landlord got in, took everything he needed, and headed out. Dagda turned out to be a very beautiful village. Bonifācijs asked the villagers if they hadn't seen a small dog, but Rexis was nowhere to be seen. He looked at almost all of Dagda and wanted to go home, but suddenly he saw a large swamp that the farmer had heard from the surrounding population.

People told that nobody ever came out of this swamp with an empty basket, because it was full of various berries: cranberries, lingonberries, blueberries, raspberries and other berries. The bog also had mosses, lichens, small birches, pines, and it was strange that there was a large oak tree with silver leaves on the edge of the bog. Farmer Bonifācijs looked at the tree when he suddenly heard the dog's roar from the swamp. Bonifācijs was sure it was Rex because he knew the dog's voice very well. He ran fast in the swamp and searched for the dog. While running, the farmer encountered many beautiful plants and berries, but there was no time to see them. The groans were heard quite close, and suddenly he saw his dog. Remy roared at a boy who wanted to throw the kitten in the water. The farmer ran up and took away the animal. The boy quickly ran away, but the kitten, dog and peasant remained. Bonifācijs praised his dog and he decided to keep the kitten for himself. All three went home in an easy step. Then Bonifācijs realized where his dog had disappeared: he had followed the boy to rescue the kitten. After this event, the farmer and his friends often walked in the swamp and picked berries. They had a lot of fun every day.

After many years, the swamp became smaller and smaller, all trees began to fall and finally disappeared without a message. Dagda had already become a city, and where the swamp was, built a Dagda school, where students now learn and gain new knowledge. I am among them and I am very proud of it. Hopefully there will be an oak tree with silver leaves.

Anžela Kovalevska,
Class 7.,
Dagda Secondary school

Legend about Dagda cave.

In Latvia is a small town called Dagda. There is no mountain next to the city, no rock, I don't even know how to call it, because it looks like a small hill. There is a cave in the hill, it is next to a small river that has been flowing for centuries, the river is like an extinct, with no plants or living creatures. Once you enter the cave, you cannot stop or sit down. It is so small that it has to be crawled. No one has managed to get this beer done. Everyone says that the cave stretched up to twenty kilometers.

People talk to each other that the cave goes under the Dagda Catholic Church. If the beer went all the way down, it could end up in the basement of the Dagda Catholic Church, with lots of gold hidden there.

The cave was magical, and for centuries no man could pass this cave to the end. The guy who tried to do it says he heard different voices, saw a beast with horns and a tail, had a sword in its hands, a beast with a human body and legs like a horse. When he told Dagda's people they didn't believe him, he called Robert abnormal. A few weeks later, Robert was found dead, killed and left in the basement of his home. The people who found the dead said they had several cuts with a knife or a sword, and no one understood who killed the man and why.

After that event, no one even tried to enter the cave.

Alvis Vaišļa,
Class 11,
Dagda Secondary school

How the Dagda Cave came about.

Once upon a time, the gods lived on earth with animals, the fox Dagda. It was a brown with a white tip. Her headquarters was a solitary, small cave made by the fox herself.

One day God had made bread from the very best grain, so its taste was indescribable. At lunch, when the bread had already been baked, something unexpected happened - two bears collided on the edge of the forest. They couldn't decide who owns the cranberry bush they just found. Before he left, God asked Dagda to protect the bread from the domestic cat. The fox agreed and promised that everything would be fine, but God did not know that foxes were cunning. After God's departure, Dagda When God returned, he understood everything because there were fox paw prints on the table. He decided to punish the fox, so he struck lightning at Dagda's home.

After the lightning strike, the cave remained much deeper and larger. There are rumors of a fox still trying to find a way out of the cave, so this place was called Dagda Cave.

Armands Rutka,
Class 11.,
Dagda secondary school

Legend about Dagda cave.

In ancient times there lived a father with a son. They had a hard time, the grain was withered because it was a hot summer and the cattle were sick.

In the evening, Father went to the pub to rest. While sitting at the table, he listened to a conversation between two men about a beer hiding happiness and wealth. But in the meantime, his son went to the woods for firewood to light the furnace. The son walked overnight, saw nothing, fell into a pit and lost consciousness.

When Father came home, he saw that there was no son and the furnace was not lit. It had never happened, so her husband went looking for a son. He ran into the woods and saw a cave and a son's shoe next to the cave. The father entered the cave and found his son alive there.

Happily falling out of the cave, he realized it was the same cave that the men in the pub had talked about. The man did not find the treasures, even forgot about them, but realized that happiness and wealth were his son.

Arvīds Aprubs,
Class 11,
Dagda Secondary school

Andrupene trail.

In ancient times there was a mire behind a farmstead. In this bog grew magical berries, which were infinitely delicious. Many people wanted to get them, but they couldn't get it because the path to the berries was unknown.

But there was a grandmother in the yard who knew the path, because its secret was passed down from generation to generation. One day, when Granny went to the swamp, one curious mistress wanted to see where her magic berries were growing, and secretly went after her. The hostess followed her grandmother, hiding behind every tree, just to get her not to notice. After a while, they came to their place, where its magic berries grew. The hostess was so happy she didn't notice Granny leaving. When the time was running and the hostess had already read the full basket of berries, she noticed she was alone in the swamp. At that moment, the hostess was overwhelmed with fear, and she says urgently looking for a way out of the swamp. While she was on her way, all the berries came out of the basket. Shortly after returning home, she realized she needed to look for another way to get these berries. The next day, the hostess decided that everyone in the yard should go and take each board to mark the way. So all the people in the yard decided to go to the swamp.

One day, when Granny went to the swamp, the backyard folks followed her. They went and laid the boards, making a path up to the berries themselves. Having found these berries, the people gladly went home along the prepared path from the swamp. Granny's secret was revealed.

It also formed the Andrupene Bog Trail, where its magic berries still grow.

Viktorija Šalajeva,
Class 11,
Dagda Secondary school

#EuSAVE
EU Citizens' Action for
Smart Historic Villages

Līdzfinansēts no
Eiropas Savienības
programmas "Eiropa
pilsoņiem"